

ЗА ПІДТРИМКИ

УКФ

**КАФЕДРА ХУДОЖНЬОГО СКЛА
ЛЬВІВСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ
АКАДЕМІЇ МИСТЕЦТВ**

**LVIV NATIONAL
ACADEMY OF ARTS
GLASS ART DEPARTMENT**

ФЕНОМЕН ЛЬВІВСЬКОЇ ШКОЛИ ХУДОЖНЬОГО СКЛА

PHENOMENON OF THE LVIV GLASS ART SCHOOL

У другій половині ХХ – на початку ХХІ ст. лєвова частка досягнєнь у царині художнього скла України належить художникам-склярам самобутньої львівської школи декоративно-прикладного мистецтва, що впродовж ХХ ст. формувалась на багатих традиціях народного мистецтва цього краю, всотуючи надбаня національної культури та досягнення європейських професійних митців. Завдяки львівським митцям-склодувам українське гутництво отримало потужний поштовх до розвитку.

Цілком справедливим видається твердження, що «...львівське художнє скло – на кшталт венеційського Мурано, й немає шкали, щоб визначити – яке з них якісно вище: і перше, і друге зближують крила традицій». На зламі ХХ–ХХІ століть мистецтво «вогню та світла» втілюється в новітніх неординарних формах. Талановиті українські митці створюють численні раритети в матеріалах гутного скла й матованого кришталю. У цих творах поступово стираються межі між виробом і склопластикою, скульптурою й ужитковим мистецтвом. Розвиваючись у контексті авторського студійного скла, українське гутництво отримує світове визнання. Адже львівське художнє скло за спадковістю традицій, багатоманітністю образно-пластичних рішень та вишуканістю декорування є «винятковим явищем, яке охоплює творчість плеяди видатних народних майстрів та професійних художників».

Професійні художники оволодівали давніми прийомами й техніками «старої» гути, усвідомлювали традиції вільного видування скла й поводження з ним. Уже в період 1970–1980-х рр. спостерігається радикальна зміна принципів формотворення та декору. Відступає принцип утилітарності. Посудна основа

ЗОЯ ЧЕГУСОВА

заслужений діяч мистецтв України,
мистецтвознавець, президент Української
секції Міжнародної асоціації арт-критиків АІСА
під егідою ЮНЕСКО

ZOIA CHEUSOVA

Honored Artist of Ukraine
art critic, President of the Ukrainian section
of the International Association of Art Critics
AISA under the patronage of UNESCO

In the second half of the 20th – the beginning of the 21st century the lion's share of achievements in the field of art glass in Ukraine belonged to artists-glaziers of the original Lviv school of arts and crafts that during the 20th century formed on the rich traditions of folk art of this region, absorbing the heritage of national culture and achievements of European professional artists. Thanks to Lviv glassblowing artists, Ukrainian glassmaking received a powerful impetus to development.

It seems fair to claim that «... the Lviv art glass is like Venetian Murano, and there is no scale to determine which is of higher quality, and both bring together the wings of tradition» [2]. At the turn of the 21st century, the art of «fire and light» is embodied in the new extraordinary forms. Talented Ukrainian artists create numerous rare works in blown glass and matte crystal. The boundaries between a product, sculpture and applied arts are gradually erased in these works. Being developed in the context of the author's studio glass, Ukrainian blown glass receives international recognition. For Lviv art glass by heredity of its traditions and diversity of its image-making and exquisite plastic decoration is «an exceptional phenomenon that covers the creativity of a number of outstanding folk craftsmen and professional artists».

поступово стає суто декоративною, перетворюється на елемент просторових алегоричних композицій, які дивують незвичністю ритміко-пластичного ладу. Укрупнилися форми, багатшими стали колір та пластика, композиції отримали певний зміст, часом метафоричний чи символічний, – усе це наблизило ці вироби до станково-декоративних творів, розрахованих на виставковий чи музейний простір. «Проступає одна симптоматична особливість, властива напряму в сучасному склі, який ще не повністю сформувався. Йдеться про відому трансформацію поширених критеріїв «краси» у склі...». Виставкові твори цього періоду все більше набувають метафорично-алегоричного характеру. І в подальші роки ця тенденція переважає, хоча символ та алегорія не виступають самоціллю, а лише сприяють повнішому розкриттю світу почуттів художника. Так поступово вибудовувалась панорама «нового» львівського гутництва, що складалась з експериментальних пошуків та знахідок творчих індивідуальностей. Митці намагалися втілювати новітні образно- й формально-художні задуми у виставкових об'ємно-просторових роботах, які більше тяжіли до скульптурної пластики. На ґрунті традиційного гутного скла розпочинає розвиватися новий напрям – склопластика. Завдяки високій культурі виконання, він якнайповніше розкривав оригінальність образно-пластичного мислення львівських творців. Широка амплітуда творчих проявів українських митців скла переконує у стрімкому злеті українського професійного декоративного мистецтва наприкінці ХХ ст. Великі сподівання пов'язані з наймолодшою генерацією львівських митців, що активно завойовує позиції в сучасному мистецтві скла. Це вже «учні учнів» Андрія Бокотєя: М. Бокотєй, М. Вахняк, Н. Гайдаш, В. Грабко, М. Дідик, А. Жук, Н. Звір, Л. Литвин, В. Орлов, Н. Ошур, М. Стернічук, М. Хомик, Р. Худоба. Вони намагаються застосовувати в роботі зі склом ще більш нетрадиційні підходи. І їхні творчі новації захоплюють.

Professional artists mastered the ancient methods and techniques of the «oldschool» glassworks and were aware of the tradition of free blowing of glass and dealing with it. Already during the 1970's –1980's there is a radical change in the principles of shaping and decoration. The utilitarian principle of work retreats. Utensil base is gradually becoming purely decorative, changes into the element of spatial allegorical compositions that surprise with their unusual rhythmic and plastic form. The forms became bigger, and color and plastics became richer, the compositions gained certain content, sometimes metaphorical or symbolic – all these have brought these products to the easel and decorative works level, designed for exhibition or museum space. «Here emerges one symptomatic feature peculiar to trends in modern glass, which has not been fully formed yet. It is a known transformation of common criteria of «beauty» in the glass...». Exhibition works of this period are increasingly becoming of metaphorical, allegorical nature. And in subsequent years, this trend prevails, although the symbol and allegory do not appear a goal in itself, but only contribute to fuller disclosure of feelings in the world of the artist. Thus gradually outlined the view of the «new» Lviv glass blowing, consisting of experimental search and findings of creative individuals. The artists tried to implement new figurative and formal artistic designs in the exhibition of three-dimensional works that are more inclined to sculptural plastic. A new direction starts to develop on the basis of traditional blown glass – glass plastics. With its high performance culture, it most fully revealed originality of plastic figurative thinking of Lviv creators. The wide amplitude of creative manifestations of Ukrainian glass artists proves the rapid rise of the Ukrainian professional decorative art in the late twentieth century. The great hopes are connected with the youngest generation of Lviv artists who are actively gaining positions in the contemporary art of glass. These are Andriy Bokotey's «students of the students»: M. Bokotey, M. Vakhniak, N. Haidash, V. Hrabko, M. Didyk, A. Zhuk, N. Zvir, L. Lytvyn, V. Orlov, N. Oshur, M. Sternichuk, M. Khomyk, R. Hudoba. They try to use even more unconventional approaches to work with glass.

ІСТОРІЯ СТВОРЕННЯ КАФЕДРИ ХУДОЖНЬОГО СКЛА ЛЬВІВСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ МИСТЕЦТВ

THE HISTORY OF GLASS ART DEPARTMENT AT
LVIV NATIONAL ACADEMY OF ARTS

На галицьких теренах склоробне ремесло бере свій початок з X – XII ст. За короткий період фах обробки і декорування скла посів важливе місце у системі західноукраїнського міського ремесла. Міські склярі XVI – XVII ст. закуповуючи скляну продукцію заміських гут, надавали їй особливого естетичного вигляду, оздоблювали орнаментальним і сюжетним розписом, гравіюванням, грануванням, емалюванням та іншими техніками. Справжній розквіт гутного скла на західноукраїнських землях припадає на XVIII ст., зокрема, поряд із традиційними майстернями діють гутні, створені за «чеським» зразком, які починають продукувати «богемське» шліфоване і гравіюване скло. Такий багатий історичний матеріал вплинув на формування художньо-промислової освіти в Галичині у другій половині XIX ст. і, без сумніву, на створення академічної художньої освіти Львова XX ст.

Створення єдиної в Україні кафедри художнього скла Львівської національної академії мистецтв історично розпочалося з експерименту, коли 1961 р. було відкрите невелике відділення художньої обробки пластмас і скла. У 1963 – 1964 рр. завершилось створення кафедри як самостійної структурної одиниці. Утворення нового підрозділу мало також на меті забезпечення фахівцями створеного в 1963 р. на Львівській кераміко-скульптурній фабриці (далі ЛЕКСФ) цеху художнього скла. Для покращення технологічної підготовки студентів та

In Galician territories, glassmaking trade originated in 10th – 12th centuries. For a short period, the specialty of glass processing and decoration hold its significant place in the system of western Ukrainian city trade. City glassmakers of 16th – 17th centuries, buying the products of country glassmaking factories, gave it a special aesthetic appearance, decorated with ornamental and plot painting, engraving, cutting, enamelling and other techniques. The true peak of blown glass on western Ukrainian lands dated to the 18th century, in particular, along with the traditional workshops operated glass blowing ones, created on the “Czech” model, which began producing “Bohemian” polished and engraved glass. Such rich historical material influenced the formation of artistic and industrial education in Galicia in the latter half of the 19th century and, undoubtedly, the foundation of academic art education in Lviv of the 20th century. The history of creation of the only in Ukraine Glass Art Department of Lviv National Academy of Arts began from the experiment, when in 1961 a small division of art processing of plastics and glass was opened. In 1963-1964, the foundation of the Department as an independent structural unit was finished. The establishment of a new subdivision was aimed as

оволодіння практичними навиками роботи в матеріалі у 1973 р. у відділенні художнього скла було збудовано єдину в Україні навчально-експериментальну скловарну піч, яка функціонує до сьогодні. У різні роки тут працювали майстри-гутники В. Іванцов, М. Завадовський, Я. Мацієвський, Я. Зима, А. Гоголь, В. Білоус, Д. Климків, В. Сокольський, Я. Горинь та ін.

Окрім навчальних завдань, гутна піч кафедри художнього скла в радянський період працювала як невелике виробниче підприємство. Тут виготовлялась дещо відмінна від фабричної продукція, проте на противагу ЛЕКСФ кабінет зразків зберігся в ідеальному стані разом із проектною документацією і становить повноцінне джерело для наукового дослідження.

Першим завідувачем кафедри став Ф. Ткаченко, а згодом її очолювали А. Соболев, М. Тарнавський, Б. Галицький, А. Бокотей, С. Мартинюк, В. Васильців, Ф. Черняк та О. Звір. З часу заснування і до наших днів колектив пройшов значний шлях, а педагогічна концепція, так само як і творчість викладачів, студентів та випускників, відобразили еволюцію львівського художнього скла другої половини XX століття.

Сьогодні на базі кафедри художнього скла ЛНАМ функціонують навчально-творчі майстерні: гутна піч, холодної обробки, термічного формування, вітража та розпису, технології скла, допоміжних матеріалів. Освітній процес забезпечують висококвалі-

well to provide the art glass department at Lviv Ceramic and Sculpture Factory, formed in 1963, with specialists. In 1973, at the division of glass art, the only training and experimental glass-melting furnace in Ukraine, which works until today, was built to improve the technological training of the students and to master the practical skills of working with material. In different years, the following glass blowers: V. Ivantsov, M. Zavadovskiy, Y. Matsievskiy, Y. Zyma, A. Hohol, V. Bilous, D. Klymkiv, V. Sokolskiy, Y. Horyn and others worked here. In addition to educational tasks, the hot glass furnace of the Glass Art Department operated as a small manufacturing enterprise in the Soviet period. Here the products slightly different from the factory one was made, but in opposition to Lviv Experimental Ceramic and Sculpture Factory, the sample cabinet together with the design documentation is preserved in perfect condition and is a complete source for scientific research.

The first head of the Department was F. Tkachenko, then it was headed by A. Soboliev, M. Tarnavskiy, B. Halytskyi, A. Bokotey, S. Martyniuk, B. Vasylytsiv, F. Cherniak and O. Zvir. Since its foundation and until the present day, the staff has travelled a long way, and the pedagogical concept, as well as the creative work of the teachers, students and graduates, demonstrated the evolution of Lviv glass art of the latter part of the 20th century.

Today the following educational and creative workshops functionate at the Glass Art

ліфковані педагоги: професор А. Бокотей, доценти М. Лосик і О. Звір, старші викладачі Б. Яворський, О. Принада, О. Шевченко, А. Петровський, М. Бокотей і викладачі О. Іванишин, О. Якімова, А. Солецький та Г. Сарваш. Якісна робота навчальних майстерень забезпечується її керівниками: Ю. Угрином, Б. Левків, Р. Якубовичем, Л. Литвин, Л. Сікачем. Майстерні кафедри стали базою для виконання творчих робіт студентів у рамках симпозиумів 1992-2010 рр., а у 2013, 2016 і 2019 рр. основною платформою для роботи іноземних учасників. У студентських міні-симпозиумах брали участь групи молодих митців з Росії, Угорщини, Латвії, Литви, Білорусі, Польщі, Франції, Словаччини та України. Свої твори учасники представляли поряд з професійними художниками на фінальній експозиції в Національному музеї у Львові. Постійна участь студентів львівської

Department of LNAА: hot glass furnace, cold glass finishing, thermal shaping, stained glass and painting, glass processing and auxiliary materials. The following highly qualified pedagogues as: Professor A. Bokotey, docents M. Losyk and O. Zvir, senior lectures B. Yavorskyi, O. Prynada, O. Shevchenko, A. Petrovskyi, M. Bokotey and lectures O. Ivanyshyn, O. Yakymova, A. Soletskyi and G. Sarvash provide the educational process. Quality function of education workshops is provided by their heads such as Y. Uhryn, B. Levkiv, R. Yakubovych, L. Lytvyn, L. Sikach. The workshops of the Department became the basis for performance of creative works by the students within the frames of the Symposiums 1992-2010, and in 2013, 2016 and 2019 the main platform for performance by the foreign participants. The groups of young artists from Russia, Hungary, Latvia Lithuania, Belarus, Poland,

академії в міжнародних симпозиумах гутного скла у Львові поруч із колегами з іноземних навчальних закладів суттєво вплинула на ставлення молодого покоління до формування авторської ідеї, визначення мистецьких цілей, а навіть якість виконання поставлених завдань. Зазнали переосмислення естетичні вартості, а перевага надавалась, насамперед, ідейному та образотворчому змісту. Саме цей значущий для українського декоративного мистецтва пост-радянського періоду фактор мав неоднозначний вплив на розвиток освітнього процесу мистецької вищої школи. Багатолітній процес, починаючи від симпозиуму 1992 р., започаткував і впровадив зміни у науково-методичному підході до підготовки художників-склярів у ЛНАМ. В основному підготовка спеціалістів (1965–1990 рр.) проводилась із врахуванням їх подальшої роботи на виробництвах, які вже тоді працювали в умовах конкуренції. На початку дев'яностих років минулого століття відзначилися революційними на той час проектами студенти В. Змієвець, А. Курило, С. Корсай, О. Дацюк, Р. Дмитрик, В. Лавний та багато інших, а згодом і студенти пізніших випусків О. Воронко, О. Фурдіяк, А. Петровський та ін. Це було спричинене появою в мистецькому середовищі художників скла поняття концептуального твору, а відтак – неординарне виконання роботи та індивідуальне трактування поставленого завдання. Необхідно також зазначити, що водночас зі зміною характеру виконання студентських семестрових і дипломних робіт зазнало змін у напрямку поступового тяжіння до образотворчості програмно-методичне наповнення освітнього процесу. Роботу кафедри художнього скла Львівської національної академії мистецтв сьогодні можна підсумовувати багатовекторно: як осередок формування і підготовки сучасного художника-скляра, як цікавий «мистецький проєкт», що триває в часі і є складовою соціокультурного простору сучасного мистецтва України; як базу чи платформу для популяризації українського художнього скла у світі та ознайомлення мистецького середовища України з досягненнями світового склярства; як значимий освітній механізм у процесі підготовки фахівців у галузі скловиробництва та декоративно-прикладного мистецтва; як школа в більш ширшому розумінні цього слова.

France, Slovakia and Ukraine took part in the student minisymposium. The participants presented their works along with the professional artists at the final exhibition at the National Museum in Lviv. Constant participation of the students of Lviv Academy in the International Blown Glass Symposiums in Lviv along with the colleagues from foreign higher education institutions sufficiently influenced the attitude of the young generation to the formation of an author's idea, determination of artistic goals, and even the quality of carrying out the tasks. Aesthetic values fell under reinterpretation, and, first of all, the ideological and figurative content was preferred. That very factor, which is significant for Ukrainian decorative art of the post-Soviet period, had its ambiguous influence on the development of educational process of higher art school. The long-term process, starting with the Symposium 1992, initiated and introduced the changes into scientific and methodological approach to train the glass artists in LNAА. In the early 90s of the last century, such students as V. Zmiievets, A. Kurylo, S. Korsai, O. Datsiuk, R. Dmytryk, V. Lavnyi and many others, and then the students of further graduations such as O. Voronko, O. Furdiiak, A. Petrovskyi, etc. distinguished by their projects, which were revolutionary at those times. It was actually caused by the appearance in artistic environment of glass artists the notion of a conceptual work, and thus the extraordinary work performance and an individual interpretation of the task. It is also necessary to remark that simultaneously with the change in the character of performing student semester works and final projects, the curriculum-methodological content of educational process has changed towards gradual tendency for figurativeness at specialized Department of LNAА. The work of Glass Art Department of Lviv National Academy of Arts can be today summed up in many vectors: as the centre of formation and training of a modern glass artist; as an interesting "art project" continuing in time and being a component of social and cultural environment of contemporary art of Ukraine; as a base or platform for the promotion of Ukrainian glass art in the world and familiarization of artistic environment of Ukraine with the achievements of world glass industry; as an essential educational mechanism in the process of training of specialists in the field of glassmaking and decorative and applied art; as a school in the broader sense of this word.

КАФЕДРА ХУДОЖНЬОГО СКЛА СЬОГОДНІ

GLASS ART DEPARTMENT NOWADAYS

Програмне та навчально-методичне наповнення сьогоденної освітньої програми «художнє скло» передбачає вибір між двома курсами: «авторське скло» та «дизайн художнього скла», де останній формується з метою підготовки професійного проєктанта продукції скловиробничих підприємств. Художники-склярі працюють з матеріалом, який наділений винятковими якостями прозорості та світлопроникнення. Власне тому їм потрібне своєрідне вміння передачі матеріалу графічними засобами та розвинене просторове мислення. Програма базових мистецьких дисциплін освітньої програми «художнє скло» побудована з урахуванням

необхідної специфіки. Варто зазначити також, що вона спрямована на розвиток образного або конструктивного мислення, відповідно до обраного спеціалізованого напрямку. Якщо рисунок, живопис і скульптура – три «слони», на яких базуються усі мистецькі дисципліни, тут цю тріаду доповнено комп'ютерним проєктуванням, без якого художник у сучасному світі не може почувати себе комфортно. Дисципліна викладається на сучасному обладнанні, з посиленням курсом 3D моделювання. У нормальних умовах роботи, до яких ми звикли і які часто втягують у прірву безініціативної буденщини, певні нововведення та незвичні підходи можуть

видаватися надто радикальними чи навіть недоречними. Наприклад, відмова від традиційного виконання проєктів вручну, публічні захисти семестрових завдань у формі презентацій, розширення об'єму дисципліни комп'ютерне проєктування за рахунок зменшення кількості годин на академічні дисципліни чи присутність студентів на кафедральних переглядах неодноразово піддавались сумнівам, ба навіть критиці. Проте останні карантинні обставини, які змусили весь освітній процес перевести в експериментальний дистанційний режим, стали лакмусовим папірцем для перевірки правильності впровадження інновацій. Виразним свідченням цього були захисти кваліфікаційних робіт освітнього рівня «бакалавр» влітку 2020 р., де дипломники продемонстрували здобуті навички візуалізації об'ємно-просторових і площинних композицій засобами комп'ютерного проєктування, вміння викласти задуману ідею та послідовність реалізації проєкту. Упродовж десятиліть колектив кафедри утримує постійні контакти з художниками-склярами в усьому світі, долучається до організації міжнародних симпозіумів і виставок, зустрічей зі студентами, лекцій, майстер-класів за участю найвідоміших у світі митців. Відповідно, випускник повинен досконало володіти іноземною мовою для того, щоб брати повноцінну участь у культуротворчих процесах світової спільноти. Кафедра художнього скла – єдина у ЛНАМ, де іноземна мова викладається упродовж повного курсу навчання на освітньому рівні бакалавр, а в останніх семестрах збагачується рівень професійного термінологічного апарату. До питань, поставлених кафедрою перед собою, належить також освоєння технік, які до цього часу залишаються поза рамками навчального процесу: холодна обробка оптичного скла, пат-де-вер, дрібна пластика. Парадоксально, але в переважній більшості навчальних закладів Європи саме цим технікам обробки приділяється основна увага, тоді як гута – майже недосяжна мрія кожного практикуючого студента. Якщо ще не так давно альтернативна до гутної техніки термічного формування залежала від наявності муфельних печей, то сьогодні маленькими кроками ми прямуємо до її повноцінного освоєння. У проблемні часи відсутності можливості виконання семестрових робіт на гутній печі термічне

формування було єдиним шляхом, який дозволяє студентам бути дотичними до роботи зі склом у гарячому стані. Серед надважливих завдань, які сьогодні стоять перед нами – опрацювання навчальної системи за принципом роботи навчально-творчих майстерень. Не визначеним дотепер залишається вибір структури та схема діяльності студій, а також напрацювання механізму переходу з існуючої системи розподілу груп лише за роком навчання. У перспективі переведення освітнього процесу у навчально-творчі майстерні відповідної моделі: авторські (професорські, викладацькі), технологічні (за окресленою технологією), за напрямками мистецтва тощо створить здорову внутрішню конкуренцію, що насамперед сприятиме розвитку науково-педагогічного потенціалу кафедри. До не менш важливих завдань у найближчій перспективі належить внесення до навчальних планів усіх освітніх рівнів дисциплін, скерованих на освоєння знань у площині актуальних мистецьких практик (перформанс, інсталяція, медіа-арт тощо) з використанням художнього скла; впровадження завдань з обробки оптичного скла, декорування виробів методом гравіювання, термічного формування у техніці пат-де-вер та ін., а також пристосування матеріально-технічного стану існуючих на кафедрі майстерень до впровадження згаданих технік обробки. Сьогодні перед мистецькою освітою в Україні стоять нові виклики, пов'язані з імплементацією оновленого законодавства, адаптацією до вимог Болонської системи та інтеграцією в міжнародні освітні структури. Збереження традицій львівського гутництва та їх розвиток у практичній площині – надактуальне завдання, яке стоїть сьогодні перед фахівцями з різних галузей. Ключову роль у цьому процесі повинні відігравати митці, від яких найбільше залежить майбутнє сучасного художнього скла України. Продовження столітніх традицій, розвиток надбань минулих поколінь педагогів, модернізація матеріально-технічної бази та, насамперед, осучаснення науково-методичного забезпечення кафедри художнього скла ЛНАМ є саме тими чинниками, які впливатимуть на функціонування українського художнього скла в майбутньому та інтеграцію в міжнародну мистецьку спільноту.

The program and methodological content of today's educational program of "glass art" provides a choice between two courses: "author's glass" and "glass art design", where the latter is formed with the purpose to prepare a professional designer of products of glassmaking enterprises. Glass blowers work with the material that has exceptional qualities of transparency and light transmission. That is why they need peculiar skills of material transformation by graphical means and developed spatial thinking. The program of basic artistic disciplines of "glass art" educational program is formed taking into account the necessary specificity. It is also worth noticing that it is directed to develop visual or constructive thinking, according to the chosen specialized area. If drawing, painting and sculpture are three "elephants", on which all artistic disciplines are based, here this triad is completed with computer-assisted design, without which the artist cannot feel comfortable in the modern world. The discipline is taught on modern equipment, with an enhanced course of 3D modelling. Under normal working conditions, which are usual for us and draw us in the abyss of routine lacking of initiative, certain innovations and new approaches can seem to be too radical or even inappropriate. For example, refusal to perform the projects in traditionally manual way, public defence of semester assignments in form of presentations, expansion of the scope of the discipline of computer-assisted design by reducing the number of hours for academic disciplines or presence of the students at the Department reviews were questioned or even criticized more than once. However, recent circumstances concerning the quarantine that made to transfer the whole educational process into experimental remote mode, became a litmus test to check if innovation implementation is correct. Defencing the projects for bachelor's qualification in summer 2020, where the students engaged on final projects showed their obtained skills of visualization of volumetric and spatial and plane compositions by means of computer design, the ability to demonstrate an idea and sequence of the project implementation were the clear evidences of this. For decades, the staff of the Department keeps in touch with glass artists all over the world, joins in organizing the international symposiums and exhibitions, meetings with students, lectures, masterclasses with the most famous artists in the world. Accordingly, the graduate must be proficient in

a foreign language to fully participate in cultural processes of the world community. The Glass Art Department is the only one at LNAA, where Foreign Language is taught during the full course of study at the bachelor's level, and during last semesters the level of professional vocabulary is enriched. Among the questions posed by the Department, there is learning the techniques that remain till now outside the educational process: cold optical glass finishing, pate de verre, indoor sculpture. Paradoxically, but that are those processing techniques, which most European educational institutions pay attention to, when a hot glass furnace is almost an unattainable dream of every practicing student. It was not so long ago, when thermal shaping technique was the alternative to hot glass furnace technique, which was depended on the availability of muffle furnaces, today we are slowly walking step by step towards its complete mastering. In hard times, where there was no possibility to perform semester works at hot glass furnace, thermal shaping was the only way allowing students to take part in work with hot glass. Among the most significant tasks we have today is to work over the educational system according to the principle of training and creative workshops. Selecting the structure and the scheme of studio activities, as well as creating the mechanism of transition from the existing system of group distribution by the year of study only are not determined until the present day. Transition of the educational process into training and creative workshops of correspondent model is in prospect now: author's (professor's, teacher's), technological (according to the outlined technology), by the

art directions, etc. will create healthy internal competition that, first of all, will promote the development of scientific-pedagogical potential of the Department. Not less significant tasks in near prospect include the inclusion of disciplines into the curricula of all educational levels, which are directed to get the knowledge in the scope of contemporary art practices (performance, installation, media art, etc.) using glass art; implementation of tasks on optical glass processing, product decoration with engraving, thermal shaping with pate de verre and so on, as well as adapting the material-technical state of the workshops existing at the Department to introduce the mentioned techniques of processing. Today the art education of Ukraine faces new challenges, connected with the implementation of updated legislation, adaptation to the requirements of Bologna system and integration into international educational structures. Preservation the traditions of Lviv glass blowing and their development in practical plane is an urgent task facing today the specialists of various fields. The artists, on whom the future of contemporary glass art in Ukraine mostly depends, shall have the key role in this process. The support of centuries-old traditions, development of the heritage of the pedagogues of past generations, modernization of material and technical base and, first of all, modernization of the methodological support of the Glass Art Department of LNAA are those factors that will influence the functioning of Ukrainian glass art in the future and integration into international art community.

МІЖНАРОДНИЙ СИМПОЗИУМ
ГУТНОГО СКЛА У ЛЬВОВІ

INTERNATIONAL BLOWN GLASS SYMPOSIUM IN LVIV

Історія міжнародних симпозіумів гутного скла у Львові розпочалася 1989 р. завдяки ініціативі одного з засновників міжнародного студійного руху на пост-соціалістичному просторі А. Бокотєя. Симпозіуми відбуваються у Львові кожні три роки. Художники, учасники симпозіуму, мають змогу працювати біля гутних печей з бригадою висококваліфікованих майстрів-гутників. За результатами роботи відбувається виставка, а експоновані твори залишаються в дарунок місту. Участь у міжнародних симпозіумах гутного скла вже взяли понад 270 художників з 32-х країн. Унікальна колекція зібраних композицій налічує понад 400 одиниць і зберігається у фондах Національного музею у Львові ім. Андрея Шептицького та Музею скла у Львові і є віддзеркаленням сучасного стану світового склярства. Метою організаторів є створення музею скла з постійно діючою експозицією, а відтак – можливість експонувати у майбутньому повну колекцію результатів симпозіумів. У світі функціонує лише кілька музеїв скла, у фондах яких зберігаються роботи таких відомих художників як Е. Ейш, Т. Зельнер (Німеччина), Е. Лейбовіц (Бельгія), І. Шугаек (Чехія), М. Ліпфсський, С. Пауел, М. Роджерс, М. Екстранд (США), Е. ван Дійк (Нідерланди), Н. Морен, Я. Зорічак (Франція), Ф. Ібра-

The history of International Blown Glass Symposiums in Lviv began in 1989 due to the initiative of one of the founders of the international studio movement at post-socialistic space Andrii Bokotey. The symposiums take place in Lviv every three years. The artists, symposium members have the opportunity to work near furnaces with a crew of highly qualified glass blowers. On the results of the work, an exhibition is held, and they exposed the works as an offer for the city. Over 272 artists from 32 countries have already participated in the symposiums. The unique collection of compositions includes over 400 units; it is stored in the funds of Andrey Sheptytsky National Museum in Lviv and Glass Museum in Lviv and is the reflexion of modern state of the world glass art. The goal of organizers is in foundation of glass museum with permanent exhibition, and thus, in the possibility of exposition of full symposium collection in future. There are just several glass museums functioning in the world, the funds of which keep the works of such well-known artists as E. Eisch, T. Sellner (Germany), E. Leibovitz (Belgium), J. Suhajek (Czech Republic), M. Lipofsky, S. Powell, M. Rogers, M. Eckstrand (USA), E. van Dijk (Netherlands), N. Morin, Y. Zoritchak (France), F. Ibragimov, L. Savelyeva (Russia), M. Merikallio (Finland), K. Nakada (Japan) and many

гімов, Л. Савельєва (Росія), М. Меррікалію (Фінляндія), К. Накада (Японія) та багато інших. Проте колекція жодного з цих музеїв не була сформована з авторських творів, виконаних у одному місці під час мистецьких форумів. Це, на перший погляд, може не мати суттєвого значення для культурної вартості музейної колекції, але слід передусім враховувати специфіку самого процесу виконання авторських композицій гутним способом. У нормальних повсякденних умовах і комфортних лаштунках майстерень художники можуть довільно використовувати час і підбирати необхідне обладнання на реалізацію завчасно запроєктованих авторських творів. Експромт і потреба змінювати проект через об'єктивні обставини, які виникають у процесі виконання біля печі та спричинені особливістю технологічного процесу, у таких умовах не є настільки необхідною якістю, як у випадку роботи на симпозіумі. Тут художники диспонують надзвичайно коротким часом і для виконання безпосередньо біля печі, і для подальшої обробки та довершення композиції. Окрім того, художники працюють з абсолютно іншим матеріалом (фізичні властивості скломаси значно відрізняються в різних місцях), новою бригадою майстрів-виконавців і під тиском загаль-

others. However, the collection none of them was formed from author's works, performed in one place during artistic forums. This thing, at first sight, can have no essential meaning for cultural value of museum collection, but first of all, the specificity of the process of author's composition performance by blowing should be taken into account. In normal everyday conditions and comfort workshops, the artists can freely use their time and select necessary equipment for realization of preliminary designed author's works. The improvisation and necessity to change the project because of objective circumstances appeared in the process of performance near the furnace and caused by the technological process peculiarity are not so a necessary quality in such conditions as working during the symposium. Here, artists dispose of extremely short time for performance right near the furnace as well as for further processing and finishing of composition. Apart from this, the artists work with absolutely another material (physical properties of glass melt differs greatly in different places), a new crew of master performers and under pressure of general attention of the participants and many detached spectators of the event. The symposiums became a peculiar catalyser in appearance at contemporary art world arena of a term of 'Ukrainian

ної уваги і самих учасників, і численних сторонніх відвідувачів заходу. Симпозиуми стали своєрідним катализатором у появі на світовій арені сучасного мистецтва поняття «українське авторське скло» та «український дизайн художнього скла». Сьогодні, з перспективи понад чвертьстолітньої історії проведення симпозиумів у Львові, можна сміливо стверджувати, що саме цей захід став «вікном у світ» для пострадянського українського скловиробництва. З 1989 р. участь у тоді ще всесоюзному симпозиумі брали І. Шугаєк (Чехія), М. Ліпофський (США), М. Мерікалію (Фінляндія), Я. Єгенейш (Угорщина). Уже на наступному заході 1992 р., який був у повному значенні міжнародним, участь брала делегація американської Асоціації художників-склярів у складі тодішнього президента С. Ді Едвардса, його заступників Дж. Сімсона та Т. Сано, іспанського митця Х. Гомеса. Цей візит став початком тісної співпраці з Асоціацією, постійної участі її членів у наступних симпозиумах у Львові, а також появи публікацій на українську тематику в альманасі «ГАС Ньюз», матеріалах наукових конференцій.

Водночас, завдячуючи участі у симпозиумах в 1992-му та 1995-му рр. бельгійських, голландських, французьких художників і бізнесменів з'явилася можливість налагодження співпраці та експорту продукції гутного цеху ЛЕКСФ на понад десятиліття, аж до завершення її діяльності у 2005 р., а також підприємства «Фірма старт» у м. Щирець. Практична частина, тобто безпосередня робота художників біля печей, завжди відбувалася на скловиробничих підприємствах у атмосфері промислового виробництва, наповненого завдяки учасникам симпозиуму духом експромту, експерименту та авторського індивідуалізму. Перші шість акцій відбулися на базі ЛЕКСФ. Після її закриття наступний симпозиум у 2007 р. приймав Бережанський склозавод, 2010 р. робота велася на базі ТОВ «Компанія «Галицьке скло», а 2013 та 2016 рр. – у навчально-виробничій майстерні кафедри художнього скла ЛНАМ.

Враховуючи критичну ситуацію, яка склалася у скловиробництві на Львівщині та відсутність виробничої бази (Бережанський склозавод закритися 2008 р., «Компанія «Галицьке скло» – 2011 р.), організатори 9-го Міжнародного симпозиуму гутного скла прийняли рішення про зміну концепції проведення заходу

author's glass' and 'Ukrainian design of art glass'. Nowadays, from the perspective of over a quarter century history of symposium holding in Lviv, it can be firmly stated that exactly this event became a window into the world for post-Soviet Ukrainian glass making. Since 1989, in all-Union symposium J. Suhajek (Czech Republic), M. Lipofsky (USA), M. Merikallio (Finland), J. Jegenyesh (Hungary) participated. In the next event in 1992, which was international in its all meaning, the delegation of American Glass Artist Association took part consisting of the then President S. Dee Edwards, his deputies J. Simpson and T. Sano and Spanish artist J. Gomez. This visit became the beginning of close cooperation with the Association and permanent participation of its members in the following symposiums in Lviv, as well as publications on Ukrainian subject in GAS News almanac, materials of scientific conferences. Simultaneously, thanks to participation in symposiums in 1992 and 1995 of Belgian, Holland and French artists and businessmen, a possibility of cooperation and export of the products of the glass department of LECSF appeared for more than a decade, up to the completion of its activity in 2005, as well as the enterprise "Firma Start" in Shchyrets town settlement.

A practice part, in other words, an immediate work of the artist near furnaces always took place in glass making enterprises in the atmosphere of industrial production filled with a spirit of improvisation, experiment and author's individualism due to symposium participants. First six actions were held on the base of LECSF. After its closing, the next symposium in 2007 took place at Berezhanskyi Glass Factory; in 2010, the work was executed on the base of LLC "Galician Glass" Company, and in 2013 and 2016 – in job training workshop of Glass Art Department of Lviv National Academy of Arts.

Taking into consideration the critical situation occurred in glass making in Lviv district and the absence of production base (Berezhanskyi Glass Factory was closed in 2008, "Galician Glass" Company – in 2011), the organizers of the 9th International Blown Glass Symposium in Lviv passed a resolution on changing the conception of the event holding and gave an opportunity to expose at summary exhibition not only the works, which were performed directly during the event but also created in the country of origin and taken for participation in the Symposium. Assuredly, this inno-

Ольга Турецька / Olha Turetska, 2016

ї надали можливість експонувати на підсумковій виставці не лише роботи, виконані безпосередньо під час проведення заходу, але й створені в країні походження та привезені для участі в симпозиумі. Безперечно, ця інновація суттєво вплинула на якісний, технологічний, концептуальний та змістовий склад колекції, яка доповнилась роботами художників, виконаними в техніці спікання (А. Мункевіца, Латвія), литва (Р. Емерінгер, Люксембург), обробки водним струменем (С. Брюже, Латвія), холодної обробки та розпису (Н. Горохова, Росія). Програма симпозиумів наповнена виставковими проектами, які мають на меті представлення українському глядачеві вітчизняних та світових досягнень знаних митців та молодих художників. Насамперед, слід згадати про міжнародні проекти, які були організовані в рамках діяльності симпозиумів. Серед найяскравіших подій культурного життя Львова за останні декади – персональна виставка словацького художника, одного з ініціаторів студійного руху Яна Зорічака в Національному музеї ім. Андрея Шептицького у 1995 р. В експозиційних залах було представлено понад

vation influenced greatly on qualitative, technological, conceptual and contextual content of the collection that was completed by artists' works, made by sintering (A. Munkevica, Latvia), casting technology (R. Emeringer, Luxembourg), by water jetting (S. Bruze, Latvia), cold glass finishing and painting (N. Gorokhova, Russia).

The program of symposiums is full of exhibition projects aiming to represent to Ukrainian visitors domestic and world achievements of well-known artists. First of all, international projects organized within the frameworks of symposiums are worth to be mentioned. Among the brightest event of cultural life of Lviv for the last decades was the one-person exhibition of Slovak artist, one of studio movement initiators, Yan Zoritchak in A. Sheptytsky National Museum in 1995. More than 50 unique compositions were represented in expository halls, and the exhibition became one of the most visited for the whole history of the Museum. Another project that left a noticeable mark in the history of art activity of the city was the exhibition of a Lithuanian married couple of Remigijus Kriukas and Indre Stulgaite in

Олександр Шевченко / Oleksandr Shevchenko, 2019

50 унікальних композицій, а виставка стала однією з найбільш відвідуваних за всю історію музею.

Другим проектом, який залишив помітний слід в історії мистецької активності міста, стала виставка литовського подружжя Ремігіюса Крюкаса і Індре Стульгайте в Музеї скла у Львові у 2013 р. Абсолютно відмінна техніка виконання, характерна для Балтійської школи стриманість декору і форми, тяжіння до переконливої декоративності та максимальне підкреслення вартостей матеріалу вразили українських поціновувачів мистецтва художнього скла. Кожного симпозіуму організатори підсилюють програму заходами, які мають на меті популяризувати українське скло у світі. Так, у рамках симпозіумів у різні роки були організовані персональні та групові виставки в експозиційних залах Львова. У 2013 р. освітнім та інформаційним змістом були наповнені виставки «Українська школа художнього скла» у музеї Львівської національної академії мистецтв і «Молоді українські склярі» у Львівському історичному музеї. У експозиції під назвою «Молоді українські склярі» брали участь нещодавні випускники, які всупереч складним економічним умовам залишаються працювати за фахом і активно займаються творчою діяльністю: Е. Білоус, Е. Тринцолин, Р. Худоба, О. Кінаш, О. Боровик, Д. Струк, О. Іванишин і В. Мельничук.

Glass Museum in Lviv in 2013. Totally different technique of performance, typical for Baltic School decor and shape moderation, tendency to persuasive decorative effect and maximum emphasis of material values impressed Ukrainian connoisseurs of glass art. At every symposium, the organizers force the program with events aiming for popularization of Ukrainian glass over the world. Thus, within the frameworks of symposiums of different years they organized one-person and group exhibitions in exposition halls of Lviv. In 2013, the exhibitions "Ukrainian School of Glass Art" in the museum of Lviv National Academy of Arts and "Young Ukrainian Glass Artists" in Lviv Historical Museum were filled with educational and information content. Recent graduates, who, in spite of difficult economic conditions, stay to work by their speciality and are actively engaged in creativity, participated in exposition called "Young Ukrainian Glass Artists". They are E. Bilous, E. Tryntsolyn, R. Khudoba, O. Kinash, O. Borovyk, D. Struk, O. Ivanyshyn and V. Melnychuk. Artists' works, made in various techniques, were highly estimated by the participants and guests of the symposiums, and they underlined the level of Ukrainian School of Glass Art. It tells about the perspective of glazing development in Ukraine and its proper place in the world art. Within the program of the symposium of 2016, the one-man show of O. Zvir was opened in the premise of Glass Museum

Яна Андрухова / Yana Andrukhoва, 2016

Роботи художників, виконані в різних техніках, високо оцінили учасники та гості симпозіумів і підкреслили рівень української школи художнього скла. Це свідчить про перспективу розвитку склярства в Україні та його належне місце у світовому мистецтві. У рамках програми останнього симпозіуму 2016 р. відбулося відкриття персональної виставки проф. О. Звіра у приміщенні Музею скла у Львові. Як зазначає сам автор, роботи виконані «на одному диханні». У композиціях, виконаних винятково в гутній техніці, застосовано мінімум холодної обробки та склеювання. Вільноформовані об'єкти з відверто вираженою аморфністю часто викликають асоціації з фігурою, обличчям чи позаземними фантастичними істотами. При цьому в гутних творах чітко підкреслена декоративність, утримана послідовна колористична гама, прочитується спільна ідейна лінія. Другим заходом у програмі стала виставка «Скло-ПРО» у Арт-салоні «Велес», на якій були представлені твори львівських художників-склярів різних поколінь: А. Бокотея, В. Білоуса, О. Принади, А. Курила, Р. Дмитрика, О. Шевченка, Д. Струка, Е. Тринцолин, Е. Білоус, О. Іванишина, Р. Худоби, О. Турецької та Х. Меленчук. Високу якість робіт та достойний рівень освіти іноземні гості підкреслювали, оглядаючи роботи студентів кафедри

in Lviv. As the author notices, the works were made 'in one breath'. In compositions made exclusively by blowing, minimum of cold treatment and gluing were used. Freely shaped objects with openly impressed amorphism often associates with a figure, face or extraterrestrial fantastic creatures. In addition to this, a decorative effect is vividly stressed, a consequent colour palette is hold, and a common idea line is read in blowing works. Another event of the program was "Sklo-PRO" Exhibition in Art Salon Veles, where the works of Lviv glass artists of various generations were represented: A. Bokotey, V. Bilous, O. Prynada, A. Kurylo, R. Dmytryk, O. Shevchenko, D. Struk, E. Trynstolyn, E. Bilous, O. Ivanyshyn, R. Khudoba, O. Turetska and K. Melenchuk. Foreign guests emphasized on high quality of work and decent level of education while observing the works of the students of Glass Art Department of LNAA, represented at "Lviv School of Glass Art" Exhibition. Exhibition curators set themselves a task to represent program content of Lviv School as complete as possible. Semester works of different courses, term works of all levels performed during last several years in glass blowing, stained glass, casting, sintering, cold glass finishing, painting and other techniques were exhibited. Today, it can be firmly stated that exactly with the beginning of symposium holding and participation of the students of LNAA in them, the ap-

Андрій Петровський / Andriy Petrovskyi, 2013

художнього скла ЛНАМ, репрезентовані на виставці «Львівська школа художнього скла». Куратори виставки поставили перед собою завдання максимально широко представити програмне наповнення львівської школи. На виставці експоновані семестрові роботи різних курсів, дипломні роботи всіх рівнів, виконані впродовж останніх років у техніках гутної обробки, вітража, литва, спікання, холодної обробки, розпису та ін. Сьогодні можна сміливо стверджувати, що саме з початком роботи симпозіумів і участі в них студентів ЛНАМ докорінно змінився підхід молодого покоління до постановки мистецьких цілей, формування авторської думки. Зазнали переосмислення естетичні вартості та, насамперед, почало превалювати ідейне, образотворче начало.

Участь у міжнародних симпозіумах гутного скла у Львові взяло кілька десятків українських художників, серед яких відомі постаті – А. Бокотей, Ф. Черняк, А. Балабін, І. Аполлонов, Р. Петрук, В. Мурахвер, В. Гінзбург, О. Гушчин, О. Звір, Р. Дмитрик, А. Петровський, О. Принада, В. Рижанков, Б. Васильців, О. Янковський, Л. Мандрика, А. Курило, Р. Гудима-Білоус, В. Білоус, І. Мацієвський та плеяда молодших художників. Щоправда, роботи українських авторів передавали до колекції Музею скла після завершальної виставки лише до 2001 р.

Упродовж останніх кількох симпозіумів, з огляду на відсутність доступної виробничої бази, українські художники не мали змоги працювати поруч з іноземними учасниками, а тому виставлені ними роботи на підсумковій виставці могли бути виконані в іншій техніці, ніж гутна. Проте зазвичай ці роботи автори не передавали в музейну колекцію.

У симпозіумі 2013 р. брали участь 68 художників, мистецтвознавців та представників навчальних закладів з Білорусі, Бельгії, Китаю, Латвії, Литви, Люксембурга, Мексики, Нідерландів, Норвегії, Словаччини, Польщі, Росії, Румунії, США, Чехії, Японії та України. Серед гостей були художники, які є постійними учасниками симпозіумів у Львові, деякі навіть починаючи з 1989 р.: І. Шугаск (Чехія), Ф. Ібрагімов та Б. Фьодоров (Росія), М. Екстранд (США), Р. Крюкас (Литва), А. Мункевича, С. Брюже та І. Бренце (Латвія), В. Флорескано (Мексика), А. Атрашкевич та Т. Порожняк (Білорусь), Р. Емерінгер та З. Байжа (Люксембург) і багато інших. Водночас перелік учас-

proach of young generation to art goals position and author's opinion formation was changed substantially. Aesthetic values were reinterpreted, and, first of all, idea and descriptive source started to prevail.

Several dozen of Ukrainian artists, among which are such famous people as A. Bokotey, F. Cherniak, A. Balabin, I. Apollonov, R. Petruk, V. Murakhver, V. Ginzburg, O. Hushchyn, O. Zvir, R. Dmytryk, A. Petrovskyi, O. Prynada, V. Ryzhankov, B. Vasylytsiv, O. Yankovskyi, L. Mandryka, A. Kurylo, R. Hudyma-Bilous, V. Bilous, I. Matsiyevskiy and the pleiad of younger artists, took part in International Blown Glass Symposiums in Lviv. To tell the truth, the works of Ukrainian authors were transferred to the collection of Glass Museum after final exhibition just until 2001.

During last several symposiums, taking into account the lack of accessible production base, Ukrainian artists had no opportunity to work close to foreign participants, and that is why the works, exposed by them at final exhibition, could be executed in other technique than glass blowing. However, the authors did not offer these works to museum collection usually.

The Symposium of 2013 was attended by 68 artists, art critics and representatives of educational institutions from Belarus, Belgium, China, Latvia, Lithuania, Luxembourg, Mexico, Netherlands, Norway, Slovakia, Poland, Russia, Romania, USA, Czech Republic, Japan and Ukraine.

Among the guests were the artists, who are regular participants in the symposiums in Lviv, some of them even since 1989:

J. Suhajek (Czech Republic), F. Ibragimov and B. Fiodorov (Russia), M. Eckstrand (USA), R. Kriukas (Lithuania), A. Munkevica, S. Bruze and I. Brence (Latvia), V. Florescano (Mexico), E. Atrashkevich and T. Porozhniak (Belarus), R. Emeringer and Z. Baiza (Luxembourg) and many others. At the same time, the list of participants was enriched by such well-known names as Edward Leibovitz (Belgium), who is considered to be one of the first followers of the international glass studio movement in Europe; P. Illo (Slovakia) – the Head of glass department of Academy of Fine Arts and Design in Bratislava, one of the most famous designers in Europe; E. van Dijk (Netherlands) – a world-famous artist and design engineer of hot glass furnaces; T. Ito (Japan) – an artist, who interprets Japanese traditional art and works in the Czech Republic, Denmark and the United Kingdom. Involvement in the symposium of new names has given a new

Любомир Сікач / Liubomyr Sikach, 2019

ників був збагачений такими відомими іменами як Е. Лейбовіц (Бельгія), який вважається одним із перших послідовників міжнародного руху студійного скла в Європі; П. Ілло (Словаччина) – керівник відділення скла Братиславської академії мистецтв, один з найвідоміших дизайнерів Європи; Е. ван Дійк (Нідерланди) – світознаний художник та інженер-конструктор гутних печей; Т. Іто (Японія) – художник, який інтерпретує японське традиційне мистецтво і працює в Чехії, Данії та Великобританії. Залучення до симпозиуму нових імен надало нового імпульсу акції, а їх участь є значним популяризаційним засобом.

У десятому форумі, який відбувся 2 – 12 жовтня 2016 р., взяли участь 42 художники з Естонії, Ізраїлю, Китаю, Латвії, Литви, Норвегії, Польщі, Росії, США, Туреччини, Фінляндії, Франції, Швеції, Японії та України. Важливим з огляду на перспективу є те, що учасниками симпозиуму були представники вже другого покоління художників: Світлана Федорова, донька російського митця Бориса Федорова, постійного учасника більшості симпозиумів у Львові та Якуб Робашевський, син польського скляра Януша Робашевського, учасника симпозиумів у 1992 та 1995 рр.

Варто звернути увагу на певні технічні прийоми, застосовані під час виконання робіт на гутній печі. Р. Крюкас (Литва) для зовнішнього декорування вико-

impulse to the action, and their participation is a significant popularization tool.

In the 10th forum, which took place on October 2-12, 2016, 42 artists from Estonia, Israel, China, Latvia, Lithuania, Norway, Poland, Russia, USA, Turkey, Finland, France, Sweden, Japan and Ukraine participated.

The important thing in view of the prospect is the fact, that the participants of the symposium were representatives of the second generation of artists: S. Fedorova, the daughter of Russian artist B. Fedorov, regular participant in most of the symposiums in Lviv and J. Robaszewski, the son of Polish glass artist J. Robaszewski, the participant of the symposiums in 1992 and 1995.

It is worth paying attention to certain techniques used during the work with a hot glass furnace. R. Kriukas (Lithuania) used for the outer decoration the so-called cullet - the remains of a transparent glass, which are cut off during decorating and processing and are thrown into a pallet. Not annealed glass gets cracked and becomes irregular. The Lithuanian artist put the remnants of the cullet on the hot surface of the last set and melted to such a level that the broken glass did not have sharp endings, but at the same time kept its character. Such an experimental method of decorating enriched the texture of the composition entitled Dog's Happiness, made using only transparent glass.

The method of formation, used immediately by two participants, is the rolling of

Орест Принада / Orest Prynada, 2010

ристав так званий склобій – залишки прозорого скла, які відрізаються під час декорування та обробки і викидаються у піддон. Невідпалене скло отримує тріщини та набуває нерегулярної форми. Литовський художник накладав рештки склобою на гарячу поверхню останнього набору і заплавляв до того рівня, щоб побите скло не мало гострих закінчень, але водночас зберігало свою характерність. Такий експериментальний спосіб декорування фактурно збагатив композицію під назвою «Собаке щастя», виконану з використанням лише прозорого скла. Прийомом формування, який використали відразу два учасники є прокатування скла через металеві валики. Цей спосіб часто застосовує для виконання об'ємно-просторової пластики професор кафедри художнього скла ЛНАМ, засновник і голова оргкомітету симпозиумів А. Бокотей. Американець Дж. Роннер, склеюючи кінцями один до одного прокатані та зігнуті пласти, формував вертикальні вежі, згодом піддані піско-струменевій обробці. І. Стульгайте (Литва), натомість, використала легко зігнуті прозорі пласти для інсталяції під назвою «Дерево», де своєрідні прозорі пелюстки повисли на гілках натурального дерева. А. Мункевіца (Латвія) виконувала композицію під назвою «Моя муза в теплі, моя муза в світлі місяця», здавалось би, простою та звичною технікою тихого видування, проте формою слугував не

glass through metal rollers. This method is often used by the Professor of Glass Art Department of LNAA, the founder and the Chairman of the Organizing Committee of the symposiums A. Bokotey, for the performance of volumetric and spatial plastics. American J. Ronner, gluing the ends of each other of rolled and curved sheets, formed vertical towers, subsequently subjected to sandblasting. I. Stulgaitė (Lithuania), on the other hand, used lightly curved transparent sheets for her installation named "Tree", where peculiar transparent leaves hung on the branches of a natural tree.

A. Munkevica (Latvia) performed a composition called "My Muse into the Warm, My Muse In the Light of the Moon", it would seem, by the simple and usual technique of silent blowing, however, no traditional gypsum or wood, but the high-temperature isolation material, that is more often used in sintering, was served as a form. It should be noted that the image – here the portrait of the artist's husband - was not cast, but carved out of a soft thermowool. Wooden constructions are added to the blown forms in the composition.

The work of M. Eckstrand (USA), who, however, did not participate in the work near the furnace, but brought the performed composition for exposition at the final exhibition, should also be remarked. The "Untitled" object is made in the technique of sintering and gluing. The basis

Ольга Кінаш / Olha Kinash, 2016

традиційний гіпс чи дерево, а високо-температурний ізоляційний матеріал, який частіше використовується у техніці спікання. Потрібно зазначити, що зображення – тут портрет чоловіка художниці – було не відлите, а вирізьблене з м'якої термовати. До видутих форм у композиції додано дерев'яні конструкції.

Слід відзначити також твір М. Екстранда (США), який, щоправда, не брав участі в роботі біля печі, але привіз виконану композицію для експонування на підсумковій виставці. Об'єкт «Без назви» виконаний у техніці спікання та склеювання. Основу композиції становлять сплавлена венеційська нитка, сформована з чорного, білого та прозорого скла. Внутрішня площина, сформована зі спавленої разом склонитки, обрамлена білим і чорним склом.

К. Сінтес (Франція) до простих прозорих видутих форм, які символізують львівську бруківку, додала власноруч виконані з тканини, ниток і аксесуарів для шиття вбрання на гілочках дерева, встромлених у композицію під назвою «І під бруківкою є життя».

Доволі дотепно у процесі виконання виглядала робота російської художниці С. Федорової. Кольорові вільноформовані банки вдувались у своєрідні «білі сорочки» з термотривкої тканини. Експонований результат мав довільну форму з вишуканою зовнішньою фактурою тканини і напівматовою поверхнею. Ті елементи, які впродовж відпалу тріснули, були зашлифовані по периметру натуральної тріщини та додані до композиції «Переродження».

Традиційним для художника аскетизмом і глибиною думки вирізнялася робота художника з Японії, який упродовж понад двох десятиліть живе і працює у Фінляндії, К. Накада «Тарілка Дарії». Скляна форма тарелі з трьома гутними наліпами-ніжками майже повністю покрита золотом поталлю з нижнього боку і доповнена позолоченими вилкою та ножом.

Концептуальним підходом до виконання експозиційних робіт вирізнялись А. Пауерс (США), чия робота «Без назви» була доповнена перформансом, виконаним художниками під час відкриття виставки «Львівська школа художнього скла» у Галереї ЛНАМ; І. Аудере (Латвія) створила композицію «Віртуальне та реальне», де репродукція дрібного скляного елемента, збільшена кілька десятків разів на друкованому постері, символізувала відносність того, що ми бачимо насправді; Я. Робаш-

of the composition consists of a molten Venetian thread, formed of black, white and transparent glass. The inner plane, formed of melted together glass fibre, framed by white and black glass.

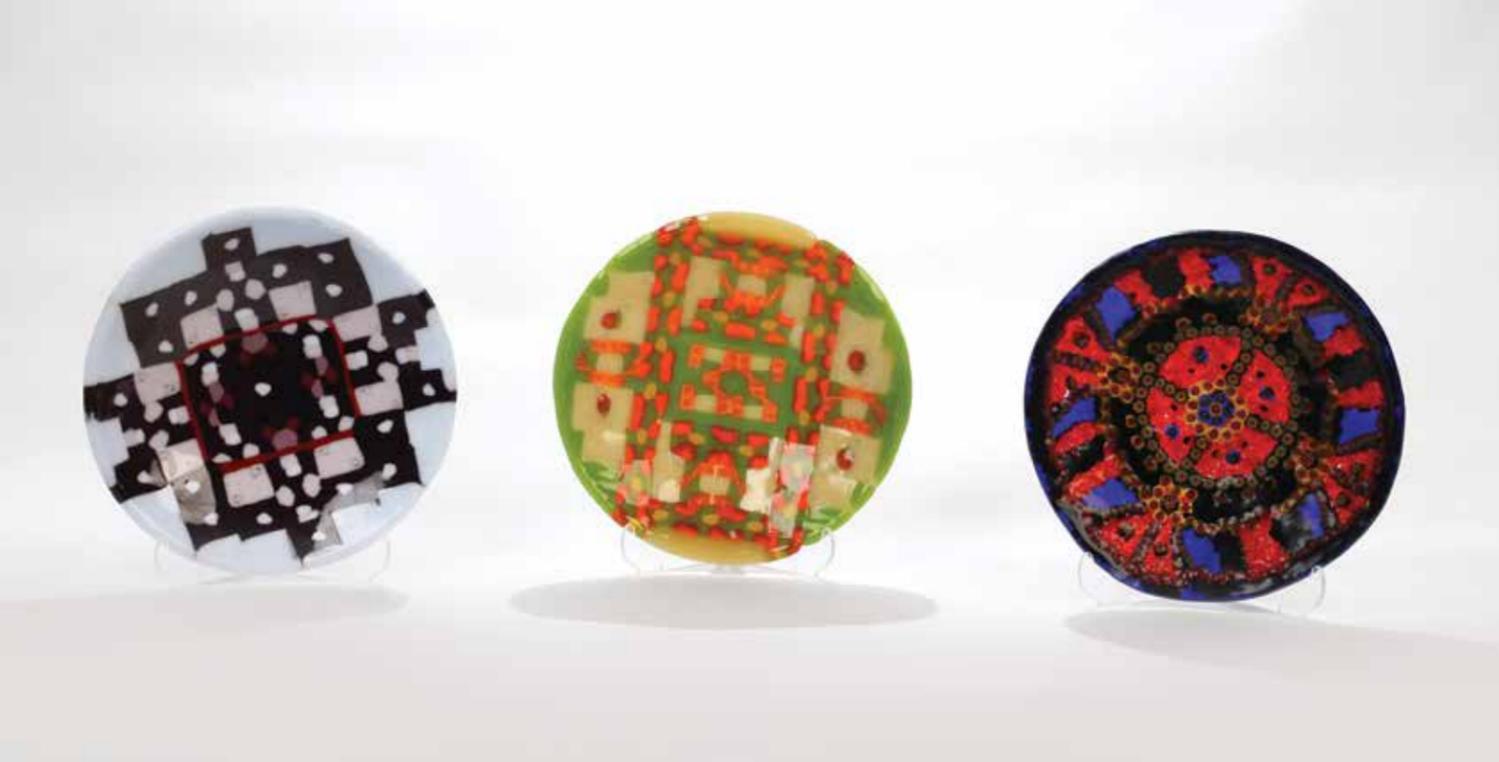
K. Sintes (France) to the simple transparent blown forms, which symbolize Lviv cobblestone, added the garments on tree twigs, embedded in a composition called "And under the Pavement There is a Life", made with her own hands of fabric, threads and accessories for sewing.

The work of Russian artist S. Fedorova looked rather witty in the process of execution. Coloured, freely shaped cans were blown into original "white shirts" of heat-resistant fabric. The exhibited result had an arbitrary shape with exquisite outer texture of fabric and semimat surface. Those elements, cracked during the annealing, were polished along the perimeter of the natural crack and added to the composition "Rebirth".

The work of an artist from Japan, who has been living and working in Finland for more than two decades, K. Nakada, "Daria's Dish" was distinguished by asceticism and depth of thought traditional for the artist. The glass shape of the dish with three glass blowing mould-legs is almost completely covered with a golden potale from the bottom and complemented with a golden fork and a knife.

A. Powers (USA), whose work "Untitled" was supplemented by the performance made by the artists during the opening of the exhibition "Lviv School of Glass Art" in the Gallery of LNAM, was notable for his conceptual approach to the performance of the exposition works; I. Audere (Latvia) created the composition "Virtual and Real", where the reproduction of a small glass element, enlarged several dozen times on a printed post, symbolized the relativity of what we actually see; J. Robaszewski (Poland), the composition called "#anthropocene" symbolized the era, in which we live, and everything that surrounds us is glass, wood, metal, sand and plastic. The glass element of the artist from Poland was technologically executed in a way used in the 60's and 70's of the 20th century by known Polish glass artist H. A. Tomaszewski.

It is also worth mentioning the works of two Latvian artists, who have already participated in symposiums in Lviv five times running. If the work of S. Bruze is executed traditionally for the author with a restrained form, colour and size, then the composition of I. Brenze this time surprised by the scale,

Людмила Литвин / Liudmyla Lytvyn, 2019

евський (Польща), композиція під назвою «#антропоцен» символізувала епоху, в якій ми живемо, а все, що нас оточує, – це скло, дерево, метал, пісок і пластик. Скляний елемент художника з Польщі технологічно був виконаний у спосіб, який застосовував у 60 – 70-х рр. XX ст. відомий польський скляр Г.-А. Томашевський. Слід згадати також роботи двох латвійських художниць, які вже вп'яте поспіль беруть участь у симпозиумах у Львові. Якщо твір С. Брюже традиційно для авторки виконаний зі стриманою формою, кольором і розміром, то композиція І. Бренце цього разу здивувала масштабністю, складністю та багатством форм і кольорів. Скляні заготовки у кшталті флористичних елементів устромлені в опалений дерев'яний елемент старої форми для видування. У межах 10-го симпозиуму відбулася Міжнародна науково-практична конференція, на якій надзвичайно пізнавальний характер мали доповіді професури та завідувачів кафедр художнього скла різних вищих навчальних закладів: Університет Альфред, США (А. Пауерс, Дж. Роннер), Ризька академія мистецтв, Латвія (І. Аудере, А. Мункевича), Вільнюська академія мистецтв, Литва (П. Райніс), Університет Анатолу, Туреччина (У. Акбей), Естонська академія мистецтв, Естонія (М. Сааре, П. Рудаш), Школа мистецтв і дизайну Університету Аальто, Фінляндія (К. Накада).

complexity and richness of forms and colours. Glass workpieces in the form of floral elements are stuck in a burned wooden element of the old form for blowing. Within the framework of the symposium, there was the International Scientific and Practical Conference, where the reports of professors and heads of art glass departments of various higher educational institutions were highly informative: Alfred University, USA (A. Powers, J. Ronner), Riga Academy of Arts, Latvia (I. Audere, A. Munkevica) Vilnius Academy of Arts, Lithuania (P. Raynis), Anadolu University, Turkey (U. Akbey), Estonian Academy of Arts, Estonia (M. Saare, P. Rudas), School of Arts, Design and Architecture of Aalto University, Finland (K. Nakada). Personal creative achievements and results of national glass art schools were represented by I. Stulgaitė (Lithuania), I. Lundgren (Sweden), E. Ostapenko and S. Fedorov (Russia). The director of the museum G. Zawila informed about the collection of art glass of the Karkonosze National Museum in Jelenia Gora, Poland. An American artist, virtuoso glass blower and design engineer of hot glass furnaces M. Eckstrand exclaimed in his report the topic of today's issue, which concerns the future of blown glass and the absence in Eastern Europe of a base for training of future generations of glass blowers. According to the speaker, only in Seattle

Христина Ковалюк / Khrystyna Kovaliuk, 2019

Власні творчі здобутки та досягнення національних шкіл художнього скла презентували І. Стульгайте (Литва), І. Лյонгрєн (Швеція), Є. Остапенко та С. Федорова (Росія). Про колекцію художнього скла Карконоського національного музею в Єленій Гурі, Польща, поінформувала учасників конференції директор музею Г. Завіла. Актуальну сьогодні тему, яка стосується майбутнього гутного скла та відсутності у Східній Європі бази для підготовки наступних поколінь майстрів-гутників, порушив у своїй доповіді американський художник, гутник-віртуоз та інженер-конструктор гутних печей М. Екстранд. За словами доповідача, тільки в самому Сієтлі (США) сьогодні працює 24 гутні майстерні. А яка ситуація у Східній Європі? Лише на території Польщі та Чехії працює кілька гутних підприємств, де виготовляється художнє скло та проводиться постійна підготовка нових майстрів-гутників. Додатково М. Екстранд підкреслив, що в кожному американському навчальному закладі різних рівнів, де готуються художники-скляри, обов'язково проводиться студентам ґрунтовна підготовка гутної майстерності. Таким чином, кожен художник вільно володіє складуною трубкою. Продовжуючи, доповідач поставив учасникам конференції запитання: «Чи має право художник-скляр підписуватись під власним твором, якщо

(USA) today works 24 glass blowing workshops. And what is the situation in Eastern Europe? Only in Poland and the Czech Republic there are several glass blowing enterprises, where art glass is produced and regular training of new craftsmen is carried out. In addition, M. Eckstrand emphasized that in every American educational institution of different levels, where glass artists are trained, students must undergo a thorough preparation of glass blowing skills. Thus, each artist is freely able to use a blowing pipe. Continuing, the speaker put the question to the participants of the conference: 'Has glass artist the right to put his name on his own work, if it has been performed by a glass blowing master, but not the author himself?' J. Robaszwski (Poland) and A. Munkevica (Latvia), supporting the discussion, expressed their opinions that the master here is an artisan. The author of the idea, and thus the work itself is an artist. Integration, cognitive and communication processes, taken their place since the founding of International Blown Glass Symposiums in Lviv, have a decisive influence on the formation of the artistic vision of next generations of glass artists. Since 1992, within the framework of all the symposiums there was a student mini-symposium, where groups of young artists from many countries participated. Students performed their works and exhibited together with the

Андрій Петровський / Andriy Petrovskiy, 2019

його виконав майстер-гутник, а не сам автор?». Я. Робашевський (Польща) та А. Мункевіца (Латвія), підтримуючи дискусію, висловили думку, що майстер тут є ремісником. Автором ідеї, а відтак і самого твору є художник.

Інтеграційні, пізнавальні та комунікаційні процеси, які мають місце від початку заснування міжнародних симпозиумів гутного скла у Львові, надають вирішального впливу на формування мистецького бачення наступних поколінь художників-склярів. З 1992 р. у рамках усіх симпозиумів проходив студентський міні-симпозіум, участь у якому брали групи молодих митців з багатьох країн. Свої твори студенти виконували і виставляли поряд з професійними художниками на фінальній експозиції в Національному музеї у Львові. Постійна участь студентів львівської академії в міжнародних симпозиумах гутного скла у Львові поруч з колегами з іноземних навчальних закладів суттєво вплинула на ставлення молодого покоління до формування авторської ідеї, визначення мистецьких цілей та якості виконання поставлених завдань. Зазнали переосмислення естетичні вартості, а перевага надавалась, насамперед, ідейному та образотворчому змісту.

Серед експонованих творів на підсумковій виставці 10-го Міжнародного симпозиуму гутного скла у Львові хочеться відзначити композиції класиків українського мистецтва: «ВарвариЗМ» Р. Петрука,

professional artists at the final exhibit at National Museum in Lviv. Permanent participation of the students of Lviv Academy in the International Blown Glass Symposiums in Lviv, along with colleagues from foreign educational institutions, significantly influenced on the attitude of young generation to the formation of the author's idea, the definition of artistic goals and performance quality of the tasks. Aesthetic values were reinterpreted, and the advantage was given, first of all, to the ideological and figurative content. Among exhibited works at final exhibition of 10th International Blown Glass Symposium in Lviv, the compositions of classics of Ukrainian art such as "BarbariSM" by R. Petruk, "From Ancestors" by A. Bokotey and "Victory" by F. Cherniak would like to be marked. There are already three compositions of a famous Lviv sculptor R. Petruk, where glass elements are combined with wood and linen cord, in the collection of Glass Museum in Lviv. This time, the author represented the combination of glass with a metal construction. Also, the work of A. Bokotey is distinguished by certain novelty, where traditional volumetric and spatial figures are made with the use of colourful powders giving a special character to sculptures. Together with the coryphaei of Ukrainian contemporary art, the employees of Glass Art Department of LNAA represented their works: "Something" by O. Zvir, "Untitled" by V. Ryzhankov, "In Olive Tones" by N. Petrunina, "Connection" by O.

«Від предків» А. Бокотєя та «Перемога» Ф. Черняка. У колекції Музею скла у Львові є вже три композиції відомого львівського скульптора Р. Петрука, де скляні елементи комбіновані з деревом і лляним шнуром. Цього разу художник представив комбінацію скла з металевою конструкцією. Певною новизною вирізняється також робота А. Бокотєя, де традиційні об'ємно-просторові фігури виконані із застосуванням кольорових порошків, що надає особливого характеру скульптурним формам. Поруч з корифеями українського сучасного мистецтва свої роботи виставили працівники кафедри художнього скла ЛНАМ: О. Звір «Щось», В. Рижанков «Без назви», Н. Петруніна «В оливкових тонах», О. Принада «Зв'язок», А. Петровський «Життя», В. Білоус «Невідомі знаки», Л. Литвин «Міфи про зародження світу», а також інші львівські художники: Р. Дмитрик «Композиція №12», Л. Мандрика «Поле», А. Курило «Небо і земля», Р. Гудима «Тустань», Г. Ключнікова «Тріо», А. Гоголь «Тополя», І. Мацієвський «Ода воді», О. Тарнавська «Осінній марафон» та київський художник С. Кадочніков «Небесне сузір'я».

Свої роботи експонували молоді львівські художники, які вже не вперше беруть участь у симпозиумах і є не тільки гідними послідовниками, але й майбутнім львівської школи художнього скла: О. Іванишин «Відлига», Я. Андрухова «Посуд», Р. Худоба «Тюльпан», Е. Білоус «Усміхнена», Е. Тринцолін «Одноріг», Р. Курилишин «Політика», В. Орлов «Брют», О. Кінаш «Дім», О. Турецька «Мерехтіння», Ю. Галишин «Непохитність», М. Богуславський «Композиція».

Участь у ювілейному 11 Міжнародному симпозиуму гутного скла у Львові взяло 72 художників, мистецтвознавців, представників навчальних закладів і музеїв з 20 країн. Виставки в рамках програми заходу відвідали мешканці та гості міст Києва та Львова. За умовами симпозиуму 2019 року, окрім виконаної роботи на гутних печах ЛНАМ, учасники передали на експонування на підсумковій виставці роботу, виконану в умовах студійних майстерень. У рамках заходу відбулося шість виставок у Національному музеї українського народного декоративного мистецтва в Києві («Балтійське скло: діалог вітру з дощем», «Світлове скло в Україні: 1989 – 2016»), Музеї скла у Львові (персональна виставка Яна Зорічака), Галереї ПМ («Е-Гласс: ретроспекція»), Галереї ЛНАМ

Prynada, "Life" by A. Petrovskiy, "Unknown Signs" by V. Bilous, "Myth of the World Creation" by L. Lytvyn and also by other Lviv artists: "Composition No.12" by R. Dmytryk, "Field" by L. Mandryka, "Heaven and Earth" by A. Kurylo, "Tustan" by R. Hudyma, "Trio" by H. Kluchnikova, "Poplar" by A. Hohol, "Ode on Water" by I. Matsievskiy, "Autumn Marathon" by O. Tarnavska and "Heavenly Constellation" by a Kyiv artist S. Kadochnikov.

The young Lviv artist, who have already participated in symposiums and are not only deserved followers but also the future of Lviv School of Glass Art, exhibited their works such as "Thaw" by O. Ivanyshyn, "Crockery" by Y. Andrukova, "Tulip" by R. Khudoba, "Smiling" by E. Bilous, "Unicorn" by E. Tryntsolyn, "Politics" by R. Kurylyshyn, "Brut" by V. Orlov, "Home" by O. Kinash, "Glimmer" by O. Turetska, "Firmness" by Y. Halysyn, "Composition" by M. Bohuslavskiy.

72 artists, art critics, representatives of educational institutions and museums from 20 countries took part in the jubilee 11th International Symposium of Blown Glass in Lviv. Residents and guests of Kyiv and Lviv visited the exhibitions as a part of the event program. According to the terms of the 2019 symposium, in addition to the work done at LNAA furnaces, the participants presented the work done in the studio at the final exhibition.

The event included six exhibitions at the National Museum of Ukrainian Folk Decorative Art in Kyiv (Baltic Glass: Dialogue of Wind and Rain, World Glass in Ukraine: 1989-2016), Glass Museum in Lviv (Jan Zorichak's personal exhibition), PM Gallery (E-Glass: Retrospection), LNAA Gallery (exhibition of young glaziers, #glass_UA), where, besides works from our collection, the work of artists from Ukraine, Slovakia, Latvia, Lithuania, Estonia, Poland, the Czech Republic, and the United States are presented.

The final exhibition based on the results of the 11th International Symposium of blown Glass in Lviv was traditionally presented for the tenth time in the exhibition halls of the National Museum named after Andrey Sheptytsky. It demonstrated a wide range of ideological discoveries and technological approaches, the expressiveness of national schools and, first and foremost, the need to understand innovative solutions that are increasingly integrated into modern artistic glassmaking.

The young generation of artists willing to be

Софія Короткевич / Sophia Korotkevych, 2019

(виставка молодих художників склярів «#glass_UA»), де окрім робіт з нашої колекції представлено творчість художників з України, Словаччини, Латвії, Литви, Естонії, Польщі, Чехії, та США. Заключна виставка за результатами роботи 11 Міжнародного симпозиуму гутного скла у Львові, традиційно вже вдесьте була презентована в експозиційних залах Національного музею ім. А. Шептицького, розкрила широкий спектр ідейних знахідок і технологічних підходів, виразність національних шкіл і, насамперед, потребу в розумінні новаторських рішень, які все впевненіше інтегруються в сучасне художнє склярство. Молоде покоління митців у прагненні бути послідовниками піонерів студійного руху, підтримуючи революційний дух самого феномена, вдаються до часто контрверсійних розв'язань, де базові ознаки традиційного мистецького твору – форма, колористика, технологія, декоративність і естетика – відіграють найменшу роль, або й зовсім відсутні. До реалізації твору з назвою «Роботи новачків» латиська мисткиня Анна Варнасе запросила молодих людей, які не мають відношення до скла і ніколи не тримали складувну трубку. З незначною допомогою майстрів-гутників «склярі-аматори» власноруч виконали об'єкт, який згодом експонувався на виставці. Весь процес виконання було зафіксовано на відео, а відвідувачі ек-

followers of the pioneers of the studio movement, supporting the revolutionary spirit of the very phenomenon, resort to frequently controversial solutions, where the basic features of traditional art, such as form, color, technology, decoration and aesthetic, play the slightest role. The Latvian artist, Anna Varnase, invited glass-naïve young people, who have never held a glass-blowing tube, to create a work called the Works of Beginners. With a little help from glass foundry masters, "amateur glassmakers" made an object themselves, and later presented it at the exhibition. The whole process of execution was recorded on the video, and visitors to the exhibition must, using a program pre-installed on a mobile device, watch a video on the creation of each object, pointing the camera at the adjacent graphic code. On the one hand, the work of the composition author is restricted by the idea and its organization, rather than the practical implementation of the glass object. On the other hand, the question that has been the subject of debate for decades has been illustrated, namely that the works of most artists in the material are performed by glass foundry masters, not the artists themselves. The works detached from the concept, i.e. deformed objects made of transparent glass, are not endowed with any aesthetic, artistic or other value, except perhaps the emotional attachment of their creators, "novice glassmakers". The only convincing innovation that

Остап Іванишин / Ostop Ivanyshyn, 2016

позиції повинні з допомогою попередньо встановленої на мобільному пристрої програми, переглянути ролик з виконання кожного об'єкта, наводячи камеру на виставлений поруч графічний код. З одного боку – робота автора композиції обмежена до ідеї та її організації, а не практичного виконання скляного об'єкта. З іншого – ілюстровано питання, яке породжує дискусію десятиліттями – роботи більшості художників у матеріалі виконують майстри-гутники, а не самі митці. Відірвані від концепції роботи – деформовані об'єкти з прозорого скла – не наділені жодною естетичною, мистецькою чи іншою вартістю, окрім хіба емоційної прив'язаності самих виконавців, «склярів-новачків». Єдине переконливе нововведення, яке не піддається критиці – це такий популярний останнім часом інтерактив, до якого апелюють сучасні музеєзнавці та куратори арт-проектів. Наступна концептуальна композиція, проте вже наділена не тільки змістом, а й формою – робота японського митця, постійного учасника симпозиумів у Львові Казуші Накади «Символіка «L»». Серія гутних, наближених до реалістичних об'єктів – ракета, телефонна трубка, свинка-копилка, вагони поїзда, фігурка людини, окрилене серце, шахова фігура тура, книга та ін. – візуалізація гасел, які респонденти окреслювали як найважливіші поняття в їхньому житті на даний

cannot be criticized is a popular interactive approach, recently appealed to by modern museologists and art project curators. The next conceptual composition, however, is endowed not only with content but also with shape. It is the work of the Japanese artist, a regular participant in the symposiums in Lviv, Kazushi Nakada, called Symbolika "L". A series of glass foundry-style objects, close to realistic ones, i.e. a rocket, a telephone handset, a piggy bank, train cars, a human figure, a winged heart, a chess piece of a tour, a book, etc. was the visualization of slogans, which the respondents described as the most important concepts in their current lives (emotions, subway, communication, books, culture, future, family, money, priorities, war, freedom). The composition is supplemented by video material from interviews held by K. Nakada on the streets of Lviv. The artist conducts such surveys in other countries, and it is not the first time that K. Nakada has implemented such multifaceted social projects in his work. We had the opportunity to learn from his experience at the conference during the 2016 symposium. Once again, American artists Angus Powers and James Ronner delighted the audience with their unusualness and creative charisma. This time the author's concept was laying in the performative plane: J. Ronner performed his work by the stove wearing an inflated red suit, and

момент (емоції, метро, спілкування, книги, культура, майбутнє, сім'я, гроші, пріоритети, війна, свобода). Композиція доповнена відео-матеріалом з інтерв'ю, які провів К. Накада на вулицях Львова. Такі опитування митець реалізує в інших країнах, а у дотеперішній творчості К. Накада не вперше вдається до реалізації подібних багатограних проєктів соціального характеру. З його досвідом ми мали змогу ознайомитися на конференції в рамках симпозиуму 2016 р.

Укотре своєю неординарністю та творчою харизмою порадували глядачів американські художники Ангус Пауерс і Джеймс Роннер. Цього разу авторська концепція лежала в перформативній площині: Дж. Роннер виконував роботу біля печі у надутому червоному костюмі, а згодом у ньому ж пройшовся вулицями міста. Процес було зафіксовано на камеру, а відеоматеріал також доповнив експоновану роботу.

Тож схоже, що саме час розпочинати змістовну дискусію в науковому просторі про утвердження нового напрямку в студійному склярстві, який лежить на межі традиційного розуміння мистецького об'єкта з художнього скла й актуальних мистецьких практик. Водночас, потрібно розуміти, що вдаючись до інсталяції, відео-арту, перфомансу чи інших активностей, автори позиціонують свої мистецькі результати у ділянці художнього скла. Повертаючись до класичних авторських композицій, варто відзначити твори декількох авторів. Уперше українському глядачеві розкрилась творчість ісландської досвідченої художниці Сіґрун Олаф Ейнарсдоттір. Доведена мисткинею до досконалості технологія нанесення попередньо підготовленого рисунка зі склопорошків, закладена в основу композицій «Метро Токіо», «Вгорі в повітрі» і «Так добре». Готові роботи після опічка піддавались гравіюванню і розпису, а деякі відгала з використанням керамічних кальок. До того ж, не можна не підкреслити впевненість, легкість і граціозність, з якою літня жінка власноруч виконувала роботи зі складуваною трубкою в руках. Умови участі в заході 2019 року зобов'язували учасників до представлення на виставці привезеної роботи, виконаної в лаштунках майстерень. Уже вдруге організатори симпозиуму вдаються до такого кроку, оскільки це суттєво вирішує проблему якості робіт у колекції Музею скла і надає можливість формувати фонди з довершених робіт. До найціка-

later walked the streets of the city in it. The process was recorded on camera, and this footage complemented the exhibited work. Well, it seems that now it is high time to start a meaningful discussion in the scientific space about the establishment of a new direction in studio glassmaking, which lies on the border of the traditional understanding of an art object made of art glass and current art practices. Still, it should be understood that resorting to installation, video art, performance or other activities, the authors position their artistic results in the field of art glass. Returning to the classic author's compositions, it is worth noting the works of several authors. For the first time, the works of the experienced Icelandic artist, Sigrun Olaf Einarsdottir, were revealed to the Ukrainian audience. The artist has perfected the technology of applying a prepared drawing made by glass powder, which served the basis for her compositions Tokyo Metro, Up in the Air and So Good. Finished works, after baking, underwent engraving and painting, and some of them were annealed using ceramic pegs. Besides, one cannot help emphasizing the confidence, lightness and grace with which an elderly woman personally performed the works holding a glass-blowing tube in her hands.

The conditions of participation in the 2019 event obliged the participants to present the work done in the workshops at the exhibition. This is the second time that the symposium organizers have taken such a step, as it significantly solves the problem of the quality of works in the collection of the Glass Museum and provides an opportunity to form the stocks from perfect works. The most interesting works are the compositions of our Lithuanian friends, Remigijus Krukus (The One Rolling in the Moonlight) and Indra Stulgaitė (One of the Little Prince's Planets). The works of the spouses traditionally impress with the purity of optics, associative shape expression and color asceticism. Their works were previously exhibited as a part of the exhibition project Baltic Glass: Dialogue of Wind and Rain at the National Museum of Ukrainian Folk Decorative Art in Kyiv.

The work called Ventilation by Maria Usova from Russia, who visited Lviv for the first time, was made in the sintering technique using a sophisticated hollow form, covered with glass crumbs. The object captures with its openwork and light transmission, and its fairly heavy weight does not correlate with the visual lightness of the image.

віших творів належать композиції наших литовських друзів Реміґіюса Крюкаса («Той, що котиться у світлі місяця»), Індре Стульґайте («Одна з планет Маленького принца»). Твори подружжя традиційно вражають чистотою оптики, асоціативним формовираженням і колористичним аскетизмом. Роботи попередньо експонувались у рамках виставкового проєкту «Балтійське скло: діалог вітру з дощем» у Національному музеї українського народного декоративного мистецтва в Києві. Робота під назвою «Провітрювання» росіянки Марії Усової, яка вперше відвідала Львів, виконана в техніці спікання в складній порожнистій формі, засипаній скляною крихтою. Об'єкт захоплює ажурністю і світлопроникненням, а його не мала вага ніяк не корелюється з візуальним легким образом. Новоспечений співробітник Музею скла у Корнінгу Дж. Роннер, який на цей раз презентував роботу в «класичному виконанні» (Без назви), скомпонував об'єкт з елементів готового посуду, іронічно концентруючи увагу на центральному об'єкті – висусшеному лимоні з увіткнутими навушниками. Надзвичайно важливою складовою інституційного розвитку симпозиумів є поновлення складу й розширення географії учасників. Враховуючи багатолітню історію діяльності заходу, художників, які брали участь у першому форумі стає все менше. Надзвичайну приємність і честь справив своєю присутністю видатний митець сучасності Ян Зорічак, який брав участь у 1992 та 1995 рр. До переліку країн, художники з яких репрезентують національні школи в колекції симпозиуму, долучилися Азербайджан (Алікрам Зекієв, випускник кафедри кераміки ЛНАМ), Ісландія (Сіґрун Олаф Ейнарсдоттір) і Швейцарія (Денісе Ґайзен). Водночас, перелік учасників львівських симпозиумів збагатився новими іменами (окрім перелічених вище): багатолітній завідувач кафедри художнього скла Вроцлавської академії мистецтв ім. Е. Ґепперта Маріуш Лабінський і випускниця кафедри графіки цього навчального закладу Мая Зброжек (Польща); старший викладач Санкт-Петербурзької державної художньо-промислової академії ім. А. Штіґліца Марія Усова (Росія), професор кафедри художнього скла Анадольського Університету в м. Ескішехір Екрем Кула (Туреччина) та гутники-віртуози, чия робота біля печі перехоплювала дух у глядачів Петр Кухта і Лукаш Петр (Чехія). Значну складову експозиції підсумкової

J. Ronner, a new employee of the Corning Museum of Glass, who this time presented a work in the "classic version" (Untitled), composed the object from the elements of ready-made dishes, ironically focusing on the central object, a dried lemon with headphones inserted therein.

An extremely important component of the institutional development of symposia is the composition renewal and expansion of the participants' geography. Given the long history of the event, the number of artists who participated in the first forum is decreasing. An outstanding pleasure and honor was added to the event by the presence of an outstanding contemporary artist Jan Zorichak, who visited it in 1992 and 1995. Azerbaijan (Alikram Zekiev, a graduate of the LNAM Ceramics Department), Iceland (Sigrun Olaf Einarsdottir), and Switzerland (Denis Geisen) joined the list of countries, the artists of which represent national schools in the symposium collection. Still, the list of participants in the Lviv symposiums was supplemented with new names (in addition to those listed above), namely a long-time head of the Art Glass Department of the Wroclaw Academy of Arts named after E. Heppertm Mariusz Labinski, and a graduate of the Graphics Department of the same academy, Maya Zbrozek (Poland); a senior lecturer at the St. Petersburg State Academy of Arts and Industry named after A. Stiglitz Maria Usova (Russia), a Professor of Art Glass at the University of Anatolia in Eskisehir, Ekrem Kula (Turkey), and virtuoso glass foundry masters, whose work at the stove captivated the audience, namely Petr Kukhta and Lukash Petr (Czech Republic). A significant component of the final exhibition and the 11th symposium was presented by the works of Ukrainian artists, including those of experienced luminaries, such as A. Bokotei, O. Zvir, V. Bilous, Y. Kitela, middle generation: A. Petrovskiy, O. Prynada, I. Matsievskiy, A. Kurylo, L. Mandryka, S. Kadochnikov, A. Hohol, R. Dmytryk, O. Shevchenko, O. Tarnavska, L. Lytvyn, P. Sapiha, and a whole galaxy of young artists, namely recent graduates of the Art Glass Department O. Ivanyshyn, V. Melnychuk, K. Harmasii, L. Sikach, E. Tryntsolyn, O. Turetska, Y. Halyshyn, N. Zvir, V. Stefanivska, H. Kovalyuk, H. Melenchuk, Y. Prus, N. Sira, K. Bilan, S. Korotkevych, Art Wood Department N. Kulchytsky, Monumental and Decorative Sculpture Department V. Hrynevych, as well as students T. Opalynskiy, R. Luchko, B. Lomonosov, N. Parshchuk, and S. Or-

виставки й 11 симпозиуму становили роботи українських художників, серед яких досвідчені корифеї: А. Бокотей, О. Звір, В. Білоус, Я. Кітєла, середне покоління: А. Петровський, О. Принада, І. Мацієвський, А. Курило, Л. Мандрика, С. Кадочников, А. Гоголь, Р. Дмитрик, О. Шевченко, О. Тарнавська, Л. Литвин, П. Сапіга і ціла плеяда молодих художників – нещодавніх випускників кафедри художнього скла: О. Іванишин, В. Мельничук, К. Гармасій, Л. Сікач, Е. Тринцолин, О. Турецька, Ю. Галишин, Н. Звір, В. Стефанівська, Х. Ковалюк, Х. Меленчук, Ю. Прус, Н. Сіра, К. Білан, С. Короткевич, кафедри художнього дерева Н. Кульчицький, монументально-декоративної скульптури В. Гриневич, а також студенти Т. Опалинський, Р. Лучко, Б. Ломоносов, Н. Парщик, С. Ортинська. Сприймаючи відгуки численних відвідувачів виставки – львів'ян і гостей міста – приємно відзначити, що твори українських художників відзначались набагато частіше. Це, безперечно, знову ж частково спричинено умовами виконання – не в короткотривалому симпозиумному експромті під пристальною увагою камер і численних глядачів, а в комфортних лаштунках власної майстерні.

Наукову складову 11 симпозиуму забезпечило проведення Міжнародної науково-практичної конференції «Світове сту-

tynska. Receiving the feedback of numerous visitors to the exhibition, Lviv residents and guests of the city, it is nice to note that the works of Ukrainian artists were mentioned much more often. This, of course, is again partly due to the performance conditions, not during a short symposium impromptu under the close attention of cameras and numerous spectators, but in the comfort of one's workshop.

The scientific component of the 11th symposium was provided by the holding of the International Scientific-Practical Conference World Studio Glass. Tradition and Experiment, involving the lecturers from Latvia (Inguna Audere, Baiba Genite, Anda Munkevitsa), Lithuania (Indre Stulgaite, Paulus Rainis, Valda Verikaite, Laura Sherite), Turkey (Ufuk Akbei, Ekrem Kulaj), USA (Janes Ronner, Angus Powers, Michael Rogers), Iceland (Sugrun Einarsdottir), Hungary (Tomasz Abel), Russia (Maria Usova), and Belarus (Olena Atrashkevich).

The educational aspect of the symposiums is not only in the fact that the main base, also the production, was the only higher educational institution in Ukraine graduating professional glass artists. The multi-year process, beginning with the symposium of 1992, initiated and implemented changes in the scientific and methodological approach to the training of glass artists at LNAA. In the early nineties of the last century, the

дійне скло. Традиція та експеримент», за участю лекторів з Латвії (Інгуна Аудере, Байба Дженіте, Анда Мункевіца), Литви (Індре Стульгайте, Паулос Райніс, Валда Верікайте, Лаура Шеріте), Туреччини (Уфук Акбей, Екрем Кула), США (Джеймс Роннер, Ангус Пауерс, Майкл Роджерс), Ісландії (Сугрун Ейнарсдоттір), Угорщини (Томаш Абель), Росії (Марія Усова), Білорусії (Олена Атрашкевіч).

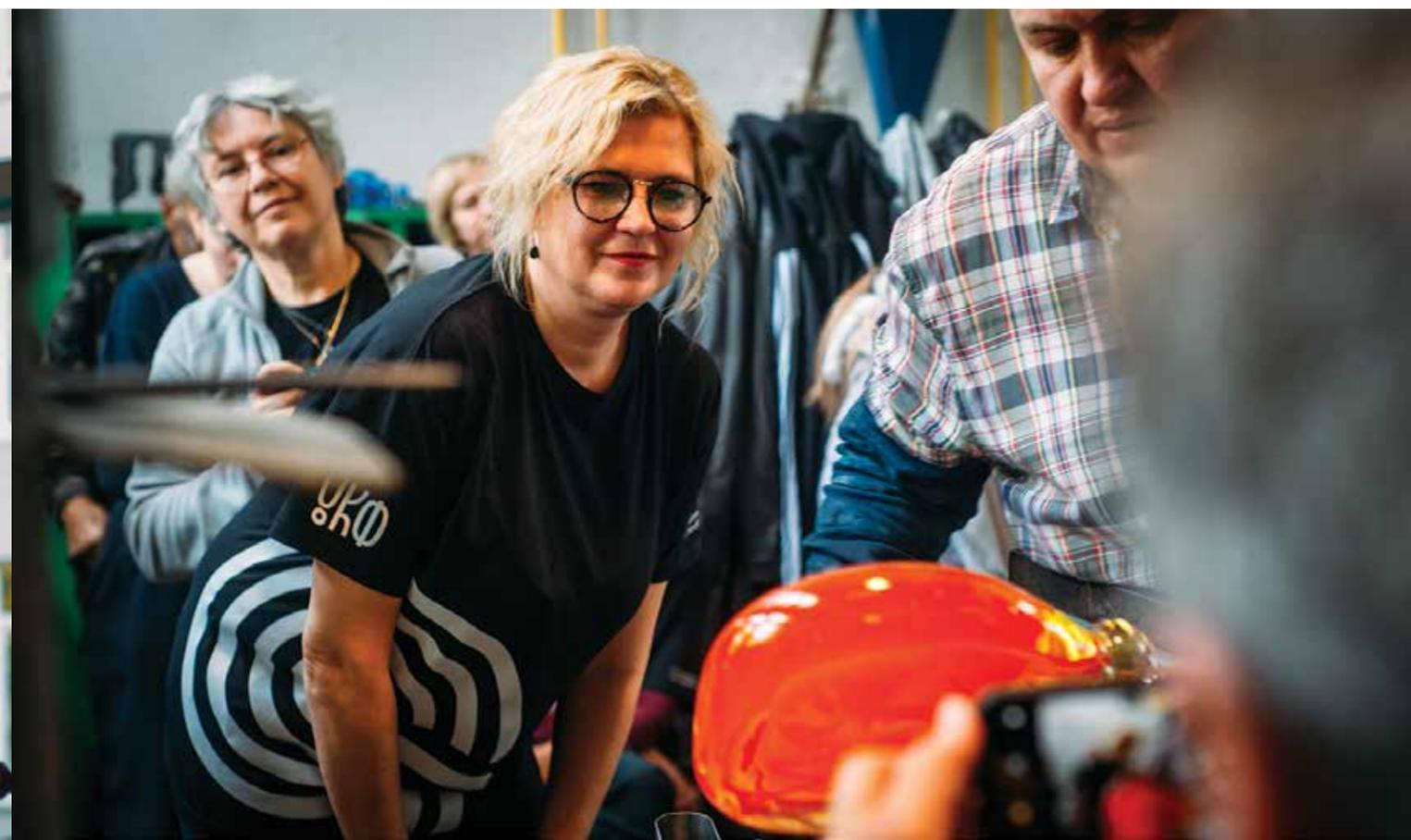
Освітній аспект діяльності симпозиумів полягає не лише у тому, що основною базою – також і виробничою – був єдиний в Україні вищий навчальний заклад, який випускає професійних художників скла. Багатолітній процес, починаючи від симпозиуму 1992 р., започаткував і впровадив зміни у науково-методичному підході до підготовки художників-склярів у ЛНАМ. На початку дев'яностих років минулого століття відзначилися революційними на той час проектами студенти В. Змієвець, А. Курило, С. Корсай, О. Дацюк, Р. Дмитрик, В. Лавний та багато інших, а згодом і студенти пізніших випусків. Це було спричинене власне появою в мистецькому середовищі художників скла поняття концептуального твору, а відтак – неординарне виконання роботи та індивідуальне трактування поставленого завдання.

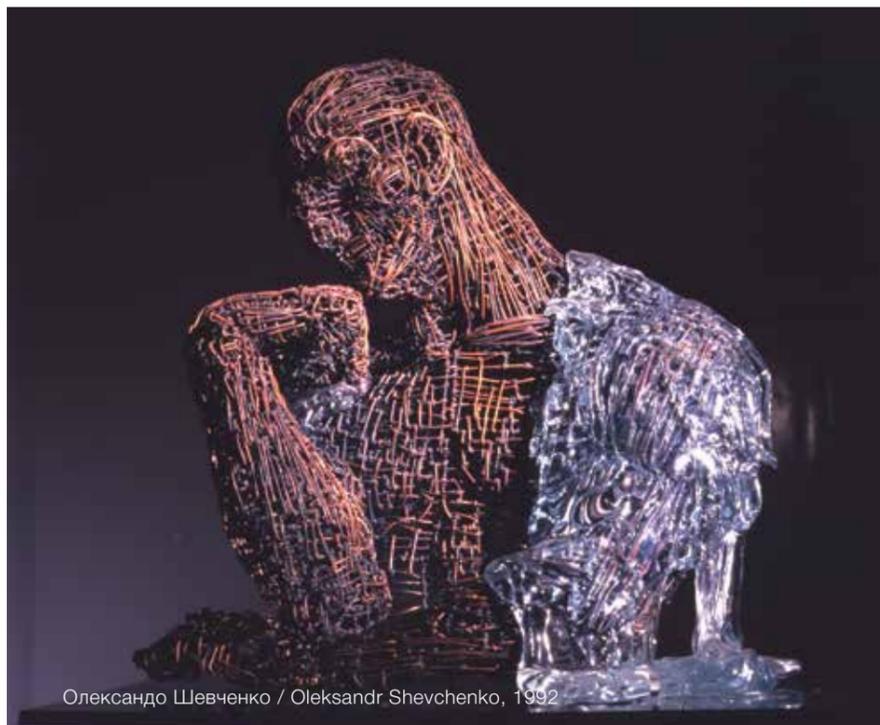
Слід водночас підкреслити, що діяльність міжнародних симпозиумів гутного

students V. Zmiyevets, A. Kurylo, S. Korsai, O. Datsiuk, R. Dmytryk, V. Lavnyi and many others, and subsequently the students of later graduations, distinguished themselves by the projects revolutionary at that time. This was actually caused by the appearance of the notion of a conceptual work in the artistic environment of glass artists, and, therefore, there were the extraordinary performance of the work and the individual interpretation of the task.

At the same time, it should be emphasized that the activity of the International Blown Glass Symposiums in Lviv also has an indirect influence on the development of world glazing and the spread of the international studio movement in those countries, where it still has not been actively developed. An illustrative example of such interaction is the formation of one of the largest collections of contemporary glass art in the People's Republic of China and the establishment of Zhejiang GreenWave Glass Museum.

It should be stressed, that the beginning of the holding of International Blown Glass Symposiums in Lviv and the participation in it of more than 270 artists from 32 countries 1989-2019 had a very significant influence on the development of not only author's glass art in Ukraine, but also on operation of domestic enterprises of glass industry. Of course, first of all, it is necessary to underline the fact that the appearance of artists

Олександр Шевченко / Oleksandr Shevchenko, 1992

скла у Львові має також опосередкований вплив на розвиток світового склярства і поширення міжнародного студійного руху в тих країнах, де все ще він не набув активного розвитку. Зразковим прикладом такої інтеракції є початок формування однієї з найбільших в Китайській Народній Республіці колекції сучасного художнього скла і заснування Чженцзянського музею скла «Грінвейв». Варто також наголосити, що початок проведення міжнародних симпозіумів гутного скла у Львові та участь у ньому впродовж 1989-2019 рр. понад 270-ти художників з 32-х країн світу мав надзвичайно значущий вплив на розвиток не лише авторського художнього скла в Україні, але й на функціонування вітчизняних підприємств скловиробничої галузі. Безперечно, перш за все необхідно підкреслити той факт, що саме поява художників з усього світу в цеху ЛЕКСФ та Компанії «Галицьке скло» вплинула на створення цілком нових зразків малотиражної продукції підприємств. Художники впроваджували у виробництво нові техніки декорування, художньо-стильові особливості набули сучасних якостей, а процес формотворення максимально відповідав технології формування в гарячій скломасі.

from all over the world in the workshop of LECSF and "Galician Glass" Company has influenced on the creation of completely new samples of small-scale production of enterprises. The artists introduced into the production new techniques of decorating; artistic and stylistic features acquired modern qualities, and the process of shaping corresponded in maximum to the technology of formation in hot glass. Thanks to the cooperation of Lviv glass blowers, technologists and glass artists from all over the world, these events had a significant impact on the timely response and correction of the vector of stylistic and ideological trends in the domestic glass art. The conducting of the symposiums at the production enterprises of Lviv region has also changed the technical and technological processes. This aspect had a special impact on the activity of "Galician Glass" Company, where in 2011 Lithuanian specialists implemented a new product line, based on the technology of glass decorating with the use of colour glass powders, which is innovative for the Ukrainian glass-making industry. The most notable result of this art forum is the unique collection of author's works, which is a part of the collection of Andrey Sheptytsky National Museum of Lviv and

Олесь Звір / Oles' Zvir, 2016

Завдяки співпраці львівських майстрів-гутників, технологів і художників-склярів з усього світу, ці заходи мали суттєвий вплив на вчасне реагування та корекцію вектора стилістичних та ідейних напрямків у вітчизняному художньому склі. Проведення симпозиумів на виробничих підприємствах Львівщини змінили і техніко-технологічні процеси. Цей аспект мав особливий вплив на діяльність підприємства «Компанія «Галицьке скло», де у 2011 р. литовські фахівці впровадили у виробництво нову лінію продукції, виконану на основі інноваційної для українського скловиробництва технології декорування з допомогою кольорових склопорошків.

Найбільш вимірним результатом діяльності цього мистецького форуму є унікальна колекція авторських творів, яка входить до збірки НМЛ ім. А. Шептицького та Музею скла у Львові. Сьогодні можемо однозначно стверджувати, що цей захід слід розглядати як знакову подію, важливе явище в культурно-мистецькому просторі нашої держави та важливий механізм впливу на процеси розвитку художнього скла й скловиробничої галузі.

Українська гута – це самобутнє, унікальне явище у світовому мистецтві зі столітніми традиціями та давньою історією. Прикро й іронічно, що найбільшого розквіту ця галузь набула в розпал радянського тоталітаризму, а цілковитого занепаду – у часи становлення незалежної України. Сьогодні на Львівщині у центрі вітчизняного гутництва функціонують два підприємства і на жодному з них не виготовляється художнє скло традиційним способом. Останнім місцем, де ще жевріють традиції українського гутного скла є навчально-творча майстерня-піч на кафедрі художнього скла ЛНАМ.

Лише тут завдяки пам'яті людей, які все життя присвятили львівській гуті, ще є шанс передати вміння, технічні прийоми й традиції наступному поколінню.

Збереження традицій українського художнього скла та їх розвиток у практичній площині є надактуальним завданням, яке стоїть сьогодні перед фахівцями з різних галузей. Ключову роль у цьому процесі повинні відігравати художники, від яких найбільше залежить майбутнє сучасного художнього скла України.

Glass Museum in Lviv. Today we can clearly state that this event should be considered a significant event, an important phenomenon in the cultural and artistic space of our country and an important mechanism for influencing on the development of glass art and glass-making industry.

The results of the International Blown Glass Symposiums in Lviv, demonstrated at the final exhibitions, indicate a high international level and an adequate assessment by international community of glass artists, which has been achieved for almost three decades. The program content, number and level of the participants, the artistic value of the collected works is equal and in many aspects exceeds the results of conducting similar actions in other countries. The Ukrainian glass blowing is an authentic, unique phenomenon in world art with its centuries-old traditions and ancient history. It is a pity and ironic that this branch of industry was at its peak in the midst of Soviet totalitarianism, and the entire decline was at the time of the establishment of independent Ukraine. Nowadays, in Lviv region, in the centre of domestic glass blowing, two enterprises operate, and neither of them produces the art glass the traditional way. The last place, where the traditions of Ukrainian blown glass are still existing, is the workshop at Glass Art Department of LNAAM. Only here, thanks to the memory of people, who devoted all their lives to Lviv glass blowing, there is still a chance to transfer their skills, techniques and traditions to the next generation.

Preservation of the traditions of Ukrainian glass art and their development in practical terms is an urgent task that today faces specialists from different fields. The artists, from whom the future of contemporary glass art of Ukraine depends on the most, should play the key role in this process.

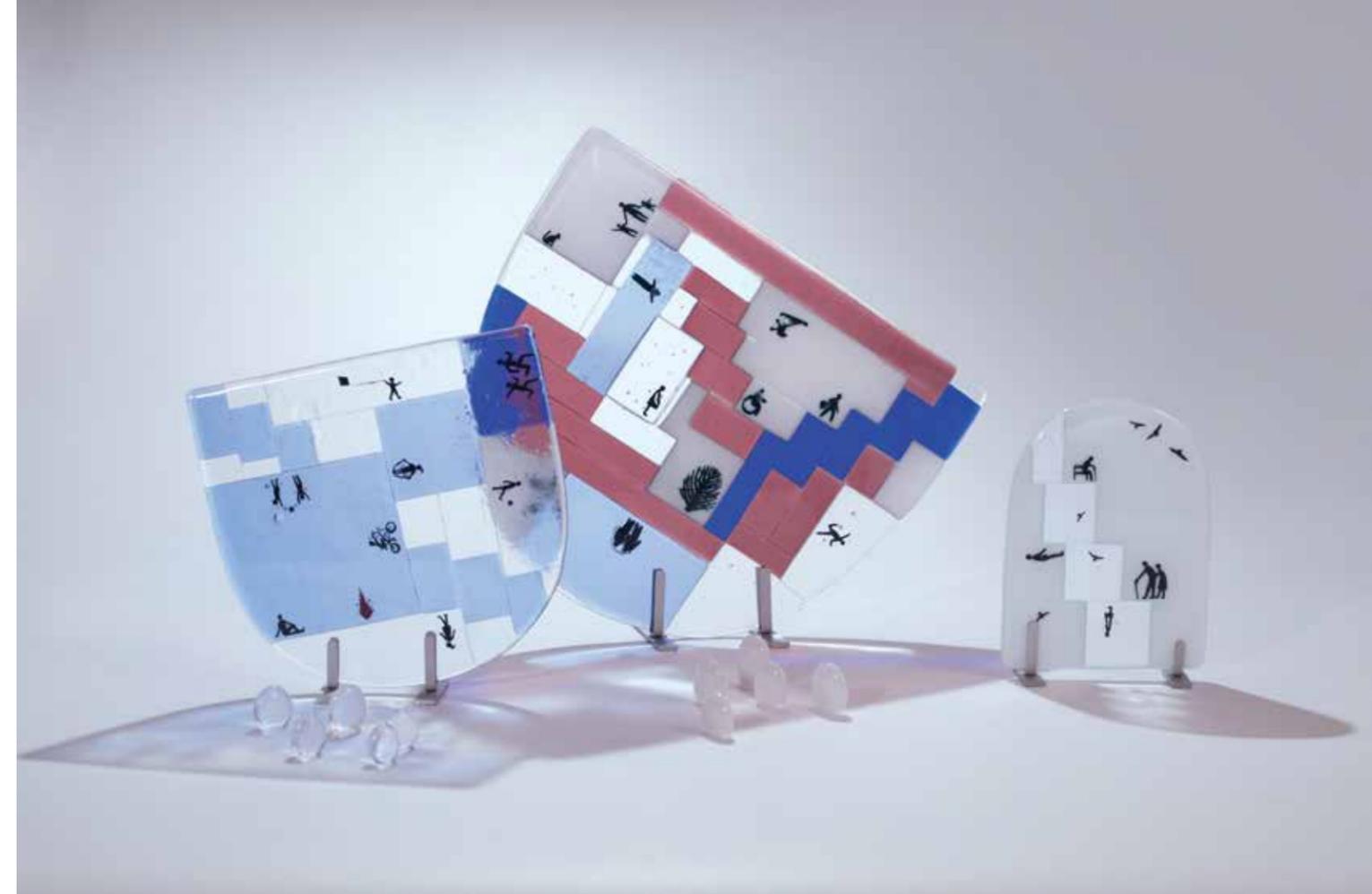
ПРЕМІЯ ПРОФЕСОРА АНДРІЯ БОКОТЕЯ ДЛЯ МОЛОДИХ ХУДОЖНИКІВ-СКЛЯРІВ

PROFESSOR ANDRIY BOKOTEY AWARD FOR YOUNG GLASS ARTIST

Ідея заснувати премію професора Андрія Бокотея виникла в колекціонера українського сучасного мистецтва, китайсько-бізнесмена Ю Яоміня. Він озвучив її в грудні 2017 р. під час візиту до Львова. Натхненник і фундатор багатьох арт-проектів, спрямованих на розвиток китайського й українського мистецтва, зокрема й журналу «7UA», Ю Яомінь зацікавився художнім склом відносно недавно, коли відвідав 10-й Міжнародний симпозиум гутного скла у Львові у 2016 р. До того меценат колекціонував український живопис: його збірка, презентована в декількох галереях Південно-Східного Китаю, налічує понад 1500 робіт художників із різних регіонів України. Скло зацікавило китайського бізнесмена настільки, що у квітні 2017 р. у м. Нінбо (КНР) відбулася Міжнародна конференція художників-склярів, співorganizатором якої виступив Музей скла у Львові. Її результатом стала колекція з понад 50 робіт художників з 18 країн. Уже 2018 р. Ю Яомінь збудував музей сучасного художнього скла з експозиційними площами понад 3000 м² у м. Циші, провінція Чженцзян (КНР). Відкриття музею відбулося 18 жовтня 2018 р. у присутності патріархів світового художнього скла: Андрія Бокотея, Яна Зорічака (Словаччина), Фідаїля Ібрагімова (Росія), Владіміра Кляйна (Чехія) та Ремігіюса Крюкаса (Литва). Уже під час першої розмови щодо премії, її вирішили спрямувати на молодих українське скло потребує особливої уваги й опіки, якщо ми плануємо зберегти та продовжити традиції української школи. До участі в першому конкурсі на премію проф. Андрія Бокотея 2018 р. зголосилося 28 художників, більшість яких – студенти кафедри художнього скла Львівської національної академії

The collector of the Ukrainian contemporary art, the Chinese businessman Yu Yaoming came up with an idea of setting-up the prize of prof. Andriy Bokotey, which he announced during his stay in Lviv in December 2017. The inspirer and the founder of many art projects aimed at the development of Chinese and Ukrainian art, including "7UA" magazine, became interested in glass art relatively recently, after he visited the 10th International Blown Glass Symposium in Lviv in 2016. By this time, the philanthropist concentrated efforts on collecting Ukrainian painting, and his collection includes over fifteen hundred works of the artists from different regions of Ukraine, presented in several galleries in Southeast China. The level of interest of the Chinese businessman was so high that after conducting the Ningbo International Glass Art Conference (PRC) in collaboration with the Glass Museum in Lviv in April 2017, the result of which was the collection of more than 50 works by artists from 18 countries, Yu Yaoming built the Museum of Modern Glass Art with the display area over 3,000 square meters, which was opened on October 18, 2018.

Already during the first conversation about the prize, it has been decided to address the competition to young glass artists, which proved to be adequate and correct, as the young Ukrainian glass needs a special attention and care if we plan to preserve and continue the traditions of the domestic school. The question about expanding the boundaries of the prize in the future was also raised, but this would require a significant increase in the financing of logistics costs, and the interest in supporting the Ukrainian art clearly outweighed. Thus, 28 artists expressed their intention to participate in the first prize of prof. Andriy Bokotey for young glass artists, among whom the majority were the students of

Наталія Парщик / Natalia Parshchik, 2020

мистецтв (далі ЛНАМ). Цікаво, що до великої склярської сім'ї долучилися також випускники інших кафедр ЛНАМ: Тарас Попович із монументально-декоративної скульптури, Назар Кульчицький з художнього дерева та Надія Тенетко з художньої кераміки.

Насамперед варто наголосити на різноманітності технік, які застосували конкурсанти у своїх роботах: вільноформовані гутні композиції (Евеліна Тринцолін, Тамара Беретелі, Іванка Масалович, Яна Волохань, Данило Фіголь, Софія Фіголь), варіації спікання (Наталія Сіра, Кирило Білан, Ольга Турецька, Остап Іванишин, Маргарита Сергеева, Богдан Ломоносов), вітраж (Надія Тенетко, Назар Кульчицький, Маріанна Хомик, Вікторія Грабко, Юля Галишин, Крістіна Гармасій), холодна обробка (Наталія Нам'як) та комбіновані техніки (Андрій Чижов, Віктор Орлов, Інна Делієва, Руслан Лучко).

Під час обговорення робіт журі конкурсу, на чолі з президентом Національної

the Department of Glass Art of the LNAA. Interestingly, graduates from other departments of the LNAA - monumental-decorative sculpture (Taras Popovych), wood art (Nazar Kulchytskyi) and art pottery (Nadiia Tenetko) - joined the large glass art family. First of all, the variety of techniques used by the contestants in the presented works is worth emphasizing - freely formed blown glass compositions (Evelina Tryntsolyn, Tamara Bereleti, Ivanka Masalovych, Yana Volokhan, Danylo Fihol, Sophia Fihol), various variations of sintering (Natalia Sira, Kyrlo Bilan, Olha Turetska, Ostap Ivanyshyn, Marharyta Sergeieva, Bohdan Lomonosov), stained glass (Nadiia Tenetko, Nazar Kulchytskyi, Marianna Khomyk, Viktoriia Hrabko, Yuliia Halysyn, Kristina Harnasii), cold treatment (Natalia Namiak) and combined techniques (Andriy Chyzhov, Viktor Orlov, Inna Delliieva, Ruslan Luchko). During the discussion, the jury of the competition, headed by the president of the National Academy of Arts of Ukraine prof. Andriy Chebykin had no doubts about

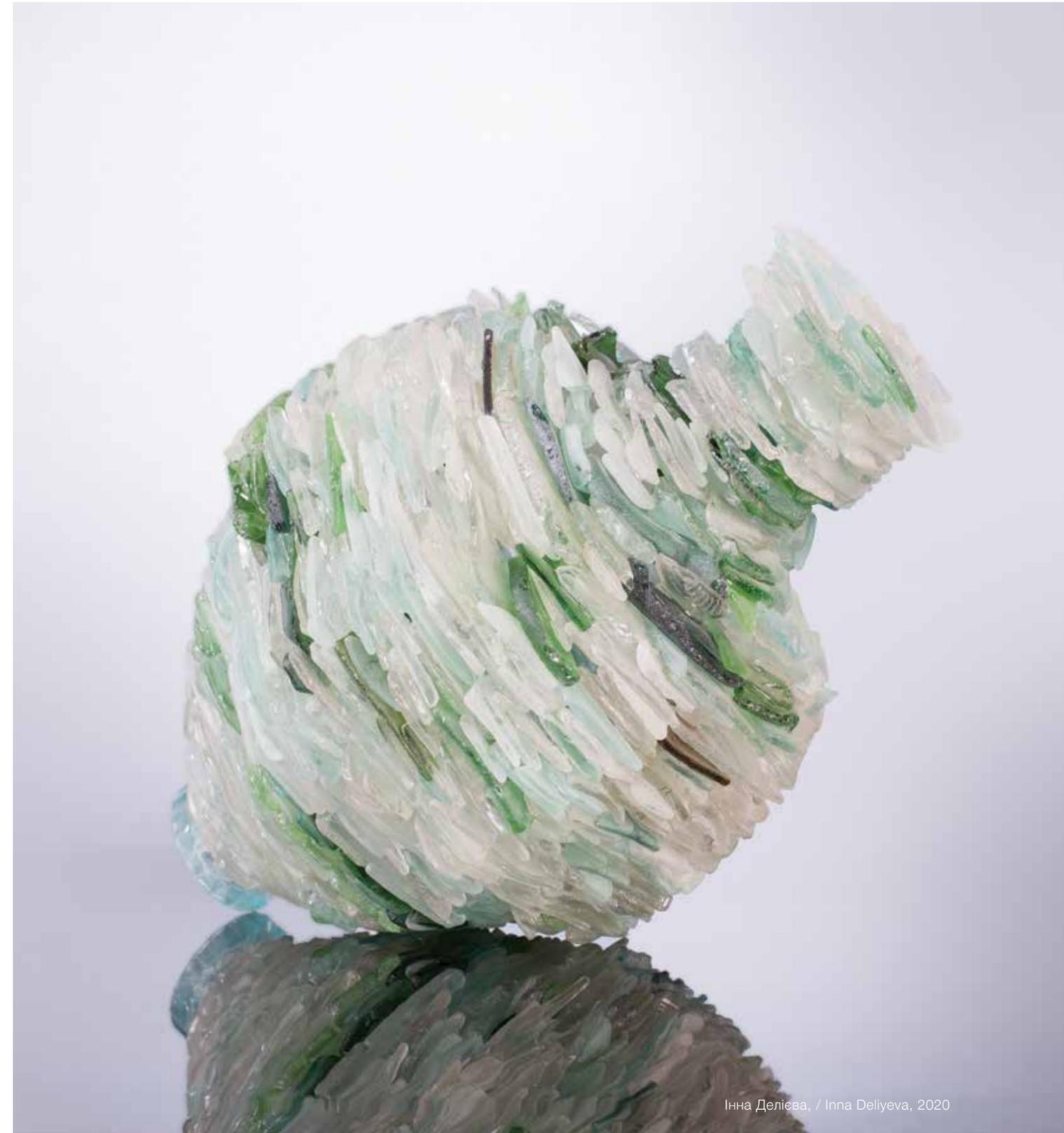
академії мистецтв України професором Андрієм Чебикіним, було одностайним щодо першого місця. Перемогу здобув Кирило Білан, автор композиції «Бермудський трикутник». Нагородою стала участь у відкритті Музею скла у Нінбо (КНР) у жовтні 2018 р., водночас робота увійшла до експозиції цього закладу. Нещодавній випускник академії застосував у роботі складну та трудомістку авторську техніку. І для журі це стало одним із визначальних чинників. Композиція із двох з'єднаних модулів проходила термічну обробку в термопечі у два етапи. Додатково К. Білан отримав від Президента НАМУ проф. Андрія Чебикіна особливу відзнаку Президії Національної академії мистецтв України. Ще дві роботи, які отримали друге та третє місце, також помандрували до Китаю і доповнили колекцію новоствореного Музею скла: «Гра в ірраціоналізм» Руслана Лучка та «Мереживо суцільності» Андрія Чижова, а також отримали грошову винагороду в розмірі 20 000 і

the winner of the first place. Kyrylo Bilan, the author of the composition entitled "Bermuda Triangle", gained unanimous victory, and as a reward participated in the opening of the Zhejiang Greenwave Glass Museum in Ningbo in October 2018, and his work is included in the museum's exposition. A recent graduate of the academy applied a complicated and laborious author's technique, which became one of the determining factors in the jury's choice: the composition consisting of two connected modules was thermally treated in a thermal furnace in two stages. The prizewinner of the first prize additionally received a special distinction of the Presidium of the National Academy of Arts of Ukraine from the President of NAA prof. Andriy Chebykin. Two more works that finished second and third also traveled to China and complemented the collection of the glass museum: "Game of Irrationalism" by Ruslan Luchko and "Lace of Integrity" by Andriy Chyzhov. The authors, in return, received a monetary reward in the amount of 20,000 hryvnias and 10,000 hryvnias respectively.

Яна Волохань / Yana Volokhan, 2020

10 000 грн відповідно. Приємно, що на момент проведення конкурсу обидва молоді склярі були ще студентами, які активно працюють та беруть участь у різних мистецьких проєктах, до слова, пов'язаних не лише з художнім склом. Руслан Лучко виконав творчу роботу з клеєного дзеркального скла й доповнений із задзеркаленого гутного скла. Це нагадує популярну гру «хрестики й нулики», проте в авторській інтерпретації є переконлива нота ірраціоналізму. У назву твору Андрія Чижова «Мереживо суцільності» також закладено певну суперечність, хоча сама робота вражає, насамперед, витонченістю й делікатністю ажурної прозорої півкулі, яку автор вміло закомпонував із чорною тарілкою й такою ж ажурною металевою підставкою. До участі в конкурсі на премію професора Андрія Бокотєя у 2019 р. зголосилися 17 молодих митців і на цей раз учасниками були студенти або випускники кафедри художнього скла ЛНАМ. Серед експонованих у Музеї скла конкурсних робіт вже вдруге виразно прочитувалась різноманітність технік: гута, склеювання, спікання, вітраж, розпис. Щоправда, цього року до конкурсу допускались композиції, виконані у процесі навчання, а вже з наступного року учасники зможуть подавати лише творчі роботи. Переможцем премії професора Андрія Бокотєя 2019 року став студент четвертого курсу кафедри художнього скла ЛНАМ Руслан Лучко з композицією «Суб'єктивні тіла». Наступні призові місця посіли роботи випускниць кафедри Ольги Турецької «На хвилі життя» та Наталії Сірої «Золото». Роботи переможців традиційно доповнили колекцію Чженцзянського музею скла «Грінвейв», а нагородою для Руслана Лучка стала участь у відкритті нової галереї мистецтв у м. Усі в червні 2019 р. Андрій Бокотєй на відкритті конкурсної виставки наголосив, що для нього особливо приємною є участь у конкурсі молодих українських склярів. Адже саме їхня творчість – це майбутнє українського склярства. Організатори заходу – Галерея мистецтв «Грінвейв» (КНР) та Музей скла у Львові – переконані, що цей конкурс стане стимулом до творчості для молодих українських художників-склярів, і у наступні роки кількість учасників ще збільшиться. Третя премія професора Андрія Бокотєя не лише повторила успіх попередніх, а й перевершила його. Цього

It's nice that both young glass artists are still students, but actually those who work actively and do not miss the opportunity to participate in all possible artistic projects, which are actually not only related to the glass art. The work by R. Luchko made of glued mirror glass and supplements from the mirrored blown glass refers to the popular Tic-tac-toe game, however, in the author's interpretation with a convincing note of irrationalism. The title of A. Chyzhov's composition "Lace of Integrity" also bears some contradiction, although the work itself primarily impresses with the elegance and delicacy of an openwork transparent hemisphere, skillfully compositionally combined with a black plate and an openwork metal support. For the record, if the jury members had no questions about the first place, the process of decision taking on the next degrees took a bit longer. Seventeen young glass artists who all are students or graduates of the LNAА Glass Art Department applied to the competition of the Professor Andriy Bokotey Award in 2019. The variety of techniques – blown glass, laminating, kiln forming, stained glass and painting – was clearly visible already for the second time at the exhibition in the Glass Museum in Lviv. While this year works created during educational process were accepted, according to the conditions of the next awards only creative art pieces could participate in the competition. Fourth year student of the Glass Art Department Ruslan Luchko became a winner of the Professor Andriy Bokotey Award in 2019 with composition "Subjective bodies". Next two awards received graduates of the Department Olha Turetska with "On the Life Wave" and Natalia Sira with "Gold". Traditionally works of winners complemented the collection of the Zhejiang Glass Art Museum in Ningbo. Ruslan Luchko as a winner also took part in the New Greenwave Gallery in Wuxi in June 2019. The founder of the award prof. Andriy Bokotey at the opening of the competitive exhibition stressed how nice it was that so many young Ukrainian glass artists were willing to participate in the first competition. Actually, Ukrainian glass art will be built on the creativity of these personalities in the future. The organizers of the event - the Greenwave Art Gallery (China) and the Glass Museum in Lviv are convinced that this competition will become an inspirational factor for creativity of young Ukrainian glass artists and the next year there will be even more participants.

Інна Делієва, / Inna Deliyeva, 2020

Богдан Ломоносов / Bohdan Lomonosov, 2020

року організаторам надійшло 32 заявки від молодих митців, серед яких не лише професійні склярі, а й випускники інших мистецьких кафедр ЛНАМ.

Призовий фонд премії 2020 року склав 270 тисяч грн. Варто зазначити, що цього річ грошову винагороду отримали не тільки лауреати премії, а й усі 25 відібраних учасників. Їхні твори експонувались у Музеї скла у Львові.

Представлені творчі роботи різноманітні за технікою та концептуальним вирішенням. Так, робота Василя Гриневича під назвою «Череп Адама», виконана у техніці спікання. Прозорий череп розміщений на смарагдовому тлі круглої форми, де

Professor Andriy Bokotey's third prize not only repeated the success of the previous ones, but also surpassed it. This year, the organizers received 32 applications from young artists, including not only professional glass artists, but also graduates of other art departments of LNAA.

The prize fund of the award in 2020 amounted to UAH 270,000. It is worth noting that this year's cash prize was received not only by the awardees, but also by all 25 selected participants. Their works were exhibited at the Glass Museum in Lviv.

The presented creative works are diverse in terms of technique and conceptual solution. For example, Vasyl Hrynevych's

колір відсилає глядача до усвідомлення першопочатків. Мисткиня Інна Делієва, яка є щорічною учасницею конкурсу, відзначилася своїм твором «AMPHORA21». Ваза склеєна зі шматочків скла розбитих пляшок, які авторка власноруч збрала на узбережжі Чорного моря: «відшліфовані піском, морем та часом...».

Актуальну проблематику своєю роботою «COVID2019» підняв Артур Солецький. Відформовані з епоксидної смоли із вкрапленнями скла, людські фігури розміщені у скляній вазоподібній посудині, як символ резервації та законсервованості особистостей в умовах карантину. Пірамідальна композиція Михайла Петріва «Ми» наочно відображає концепцію пошуку знань та вплив небесних тіл на планету й кожного з нас. Споглядаючи твір, ми бачимо складені прозорі куби, які мають один акцент на астрологічному зображенні планети Земля, проте, змінивши кут огляду, для глядача відкриваються інші знаки – символи планет від Сатурна до Сонця на різнокольоровому тлі, що в свою чергу трактується як ототожнення з чакрами. Основний задум композиції відображає прагнення людини знайти відповіді на екзистенційні питання та стверджує, що в пошуках істини варто звернутися до різних точок зору: таких непомітних для одних і таких звичних для інших.

Остап Іванишин представив роботу «Плаваючі мрії блакитного сома», виконану у техніці спікання з використанням холодної обробки. Сом – риба, що не терпить каламутної води і є санітаром підводного життя, тому асоціюється з чистотою. Витягнута форма риби з товстим шаром прозорого скла, хвилястими нерегулярними лініями декору, який імітує водний ефект та створює динамічний ритм. Багата текстура внутрішнього шару скла підводить до головної ідеї твору, яка відображає плинність життя та загадки, відповіді на які приховує ця глибоководна істота.

Визначення переможців конкурсу 2020 року було відтерміноване у зв'язку із світовою пандемією. Проведення премії професора Андрія Бокотея популяризує мистецтво художнього скла, а також мотивує молоде покоління до творчих пошуків та експериментів, що вже втретє було продемонстровано на практиці. Поповнення колекції Чженцзянського музею скла «Грінвейв» творами українських митців сприяє налагодженню культурного діалогу та розширенню географії представлення вітчизняних здобутків.

work entitled "Adam's Skull" was made using the sintering technique. The transparent skull is placed on an emerald background, which color refers the viewer to realize the origins. Artist Inna Deliyeva, who is an annual participant in the competition, distinguished herself with her work "AMPHORA21". The vase is glued from pieces of broken glass bottles, which the author personally collected on the Black Sea coast: "polished with sand, sea and time...". Artur Soletsky raised pressing issues with his work "COVID2019". Molded from epoxy resin with glass inserts, human figures are placed in a glass vase-like vessel as a symbol of reservation and preservation of individuals during the quarantine.

Mykhailo Petriv's pyramidal composition "We" clearly reflects the concept of the search for knowledge and the influence of celestial bodies on the planet and each of us. Contemplating the work, we see folded transparent cubes emphasizing the astrological image of the planet Earth, but once we change the viewing angle, we see the other signs, i.e. planet symbols, from Saturn to the Sun, on a colorful background, which in turn is interpreted as an identification with the chakras. The main idea of the composition reflects the desire of a man to find answers to existential questions and argues that in search of truth it is required to turn to different points of view, so invisible to some and so familiar to others.

Ostap Ivanyshyn presented his work entitled "Floating dreams of a blue catfish", made in the technique of sintering using cold processing. Catfish does not tolerate muddy water and is a sanitizer of underwater life, so it is associated with purity. An elongated shape of a fish with a thick layer of clear glass and wavy irregular decor lines mimic the water effect and create a dynamic rhythm. The rich texture of the inner glass layer leads to the main idea of the work, which reflects the fluidity of life and the mysteries, the answers to which are hidden by this deep-sea creature.

Announcement of the 2020 competition winners has been postponed due to the global pandemic. Professor Andriy Bokotey's award promotes the art of fine glass, as well as motivates the younger generation to creative pursuits and experiments, which has been demonstrated in practice for the third time. The replenishment of the Zhengjiang Greenwave Glass Museum collection with works by Ukrainian artists contributes to the establishment of cultural dialogue and the expansion of the geography of national achievements presentation.

І МІЖНАРОДНА РЕЗИДЕНЦІЯ EUROPEAN GLASS EDUCATION

EUROPEAN GLASS EDUCATION 1ST INTERNATIONAL RESIDENCY

Динамічний розвиток сучасного українського художнього скла пов'язаний із стрімким поширенням міжнародного студійного руху у світі. Суттєві формальні, технологічні та ідейні трансформації відбулися наприкінці ХХ – початку ХХІ ст. Ці важливі для декоративного мистецтва процеси мали безпосередній вплив на діяльність єдиної в Україні кафедри художнього скла Львівської національної академії мистецтв, де формується професійне обличчя українського художнього склярства. Творча активність піонерів студійного руху, до яких належать у тому числі професори кафедри А. Бокотей і Ф. Черняк, зумовила подальший розвиток художнього скла. Їхня діяльність формувала національну ідентичність вітчизняного гутництва та сприяла його інтеграції у світове декоративне мистецтво, закладаючи основні засади виховання наступних поколінь. Скловиробництво упродовж століть було однією з найрозвиненіших галузей на території Західної України. Сьогодні на Львівщині, у центрі вітчизняного гутництва, функціонують два підприємства і на жодному з них не використовується традиційний спосіб виробництва. Єдиним місцем, де ще застосовують давню технологію українського гутного скла, є навчально-творча майстерня-піч на кафедрі художнього скла ЛНАМ. Збереження традицій та їх розвиток у практичній площині – надактуальне завдання, яке сьогодні стоїть перед фахівцями з різних галузей. Ключову роль у цьому процесі повинні відігравати митці, від яких залежить майбутнє сучасного художнього скла України і чиє мистецьке формування напряму взаємопов'язане з якістю фахової підготовки на кафедрі художнього скла ЛНАМ. Основною метою проекту «European Glass Education» є модернізація освітнього процесу у царині мистецтва

Dynamic development of modern Ukrainian art glass is connected with rapid spread of the international studio movement in the world. Essential formal, technological and idea transformations took place in the late XXth – early XXIst c. These processes important for decorative art had a direct impact on the activity of the only department of art glass of the Lviv National Academy of Arts in Ukraine, where a professional image of the Ukrainian art glass making is developed. Creative activity of the pioneers of studio movement, including professors of the Department A. Bokotey and F. Cherniak, caused further development of art glass. Their activity shaped up the national identity of domestic blown glass making and contributed to its integration into the global decorative art, laying down the foundation for the upbringing of the future generations.

Glass making has been one of the most developed industries in Western Ukraine for centuries. Today, in Lviv region, in the centre of domestic blown glass production, there function two enterprises, and conventional production method is not applied at any of them. The only place where the old technology of Ukrainian blown glass production is still applied is the educational and creative workshop-furnace at the Department of Artistic Glass of the Lviv National Academy of Arts. Following of traditions and their development in the practical plain is a super-topical task specialists from different fields are now faced with. Of key importance in the process should be the artists on whom the future of the modern art glass of Ukraine depends and whose artistic development is directly related to the quality of professional training at the Department of Art Glass of the Lviv National Academy of Arts.

The main goal of the project 'European Glass Education' is to modernize the process of education in the field of art glass. Holding of regular international residencies involving the representatives of the European educational

художнього скла. Проведення регулярних міжнародних резиденцій за участю представників європейських навчальних закладів на базі Львівської національної академії мистецтв зумовить створення ефективної діючої платформи для обміну досвідом. Освітній процес постійно піддавався змінам протягом діяльності інституції. Переломним моментом став початок діяльності Міжнародних симпозіумів гутного скла у Львові, до основних організаторів яких з 1995 р. належить єдина в Україні кафедра художнього скла ЛНАМ. Упродовж понад тридцятилітньої активної діяльності підтримуються постійні контакти з інституціями та індивідуальними художниками з різних країн, які також організують конференції, резиденції та інші міжнародні зустрічі. Проте, до сьогодні у світі не було організовано постійно діючого заходу де учасниками є представники освітнього сектора. Світове співтовариство художників-склярів – доволі обмежена кількісно і згуртована громада, де обмін інформацією відбувається в блискавичному темпі. Поруч з Міжнародними симпозіумами гутного скла, які проходять кожних три роки, регулярно

institutions at the Lviv National Academy of Arts will cause the establishment of an effective current experience exchange platform. The educational process was subject to changes throughout the period of the institution's functioning. The turning point came with the commencement of the activity of the international blown glass symposia glass in Lviv, one of the key organizers of which since 1995 has been the only Department of Art Glass of the Lviv National Academy of Arts in Ukraine. Over more than thirty years of its activity permanent contacts with the institutions and individual artists from different countries, which and who also organize conferences, residencies and international meetings, have been maintained. However, up till now no permanent event has been organized in which the representatives of the educational domain would participate. The global community of glass artists is a rather limited in terms of quantity and cohesive community where information exchange takes place at a breakneck speed. Side by side with the international blown glass symposia that take place every three years, exhibitions in different locations regularly take place, there actively functions the Glass Museum in Lviv, where works by foreign artists are also exhibited.

відбуваються виставки в різних локаціях, активно функціонує Музей скла у Львові, де також експонуються твори іноземних митців. Щороку проводиться конкурс на Премію професора А. Бокотея для молодих художників-склярів. Проведення резиденції доповнить цілий ряд заходів, спрямованих на підтримку і розвиток українського художнього скла, формуючи освітню складову цього важливого процесу. За останні п'ять років відбулося активне реформування української системи вищої освіти, внаслідок чого зростають очікування безпосередніх учасників навчального процесу щодо осучаснення, лібералізації та належного матеріального забезпечення освітніх програм. Реформування та впровадження інновацій, новітніх технологій, уніфікація та безпосереднє залучення провідних іноземних фахівців – надактуальне завдання. Участь у резиденції братимуть і досвідчені і молоді художники-скляри не лише вітчизняні, а й з європейських країн (дистанційно). Сформована експертна група для опрацювання методів та аналізу результатів удосконалення освітньої програми «Художнє скло» із залученням завідувача

Every year a competition for the professor A. Bokotey Award is held for young glass artists. Residency holding will supplement a whole range of events aimed at support and development of Ukrainian art glass, shaping up the educational component of this important process. Over the last five years an active reform of the Ukrainian system of higher education has taken place, as the result of which the expectations of direct participants of the educational process related to updating, liberalization and adequate material support of educational programs are growing. The reform and implementation of innovations, advanced technologies, unification and direct involvement of the leading foreign experts is the matter of great relevance. Both experienced and young glass artists will participate in the residency – not just domestic ones, but those from European countries (remotely). An expert group has been established for the sake of working at the methods and analysis of the results of excellence of the educational program 'Art Glass', it involving heads of profile departments of the academies of arts of the Eastern European countries and methodological staff of the Lviv National Academy of Arts. A round-table discussion involving the

чів профільних кафедр академій мистецтв країн Східної Європи та методистів ЛНАМ. Круглий стіл за участі представників Естонії, Латвії, Литви, Польщі, Словаччини, Чехії, Угорщини, Туреччини, України та членів науково-методичної ради проводитиметься з метою підведення підсумків роботи резиденції та створення уніфікованих рекомендацій для модернізації освітньої програми «Художнє скло» на ОР «Бакалавр» та «Магістр».

Упродовж дев'яти днів на базі навчально-виробничих майстерень кафедри художнього скла ЛНАМ та виробничого підприємства із заповненими умовами для тиражного виробництва змішані робочі групи працюватимуть над поставленими завданнями з дистанційною онлайн-участью іноземних та українських викладачів – фахівців у кожному з напрямків: Патрік Ілло (Словаччина), Маріуш Лабінський (Польща), Ремігіюс Крюкас (Литва), Інгуна Аудере (Латвія), Маре Сааре (Естонія), Томаш Абель (Угорщина). Спільне творення колекції формує завдання: опрацювання продуктів реалізації програми резиденції, які слугуватимуть доповненням освітньо-методичного фонду кафедри художнього скла ЛНАМ. Видання науково-практичних рекомендацій та посібника до дисципліни «Проектування художнього скла» підсилить теоретичну складову.

У перспективі переведення освітнього процесу в навчально-творчі майстерні відповідної моделі: авторські (професорські, викладацькі), технологічні (за окресленою технологією), за напрямками мистецтва тощо, створить здорову внутрішню конкуренцію, що, насамперед, сприятиме розвитку науково-педагогічного потенціалу кафедри. Не менш важливим завданням є внесення до навчальних планів усіх освітніх рівнів дисциплін, скерованих на освоєння знань у площині актуальних мистецьких практик (перформанс, інсталяція, медіа-арт тощо) з використанням художнього скла. Впровадження завдань з обробки оптичного скла, декорування виробів методом гравіювання, термічного формування у техніці пат-де-вер та ін., а також стане поштовхом для пристосування матеріально-технічного стану існуючих на кафедрі майстерень згідним технікам обробки. Запропоновані зміни навчального плану ОП «Художнє скло» з додаванням нових дисциплін з актуальних мистецьких практик вплине

representatives of Estonia, Latvia, Lithuania, Poland, Slovakia, Czechia, Hungary, Turkey, and Ukraine as well as members of the research and methodological council will be conducted for the sake of summarizing the results of the residency's work and development of unified recommendations for updating of the educational program 'Art Glass' for the educational levels 'Bachelor' and 'Master'.

Over nine days, on the basis of educational and production workshops of the Department of Art Glass of the Lviv National Academy of Arts and a production enterprise with adequate conditions for mass production mixed work groups will work at the tasks set, with remote online participation of foreign and Ukrainian lecturers – specialists in different directions: Patrik Illo (Slovakia), Mariusz abinski (Poland), Remigijus Kriukas (Lithuania), Inguna Audere (Latvia), Mare Saare (Estonia), Tam s bel (Hungary). Joint collection creation presupposes the following task: to process the products of the residency program implementation, that will serve as an addition to the educational and methodological stock of the Department of Art Glass of the Lviv National Academy of Arts. Publication of the scientific and practical recommendations and a manual for the discipline 'Art Glass Design' will reinforce the theoretical component.

It is intended to transfer the process of education into educational and creative workshops of the respective type: author's ones (conducted by professors, lecturers), technological (following the outlined technology), by the directions of art, etc., and that will develop healthier internal competition that will primarily contribute to the development of the scientific and teaching capacity of the Department. No less important task is inclusion of the disciplines aiming at acquisition of knowledge in the field of topical art practices (performance, installation, media art, etc.) using art glass to the syllabi of all educational levels. Implementation of the tasks related to optical glass processing, decoration of objects using engraving method, thermal development using the pate-de-verre technique, and others, as well as will become a boost for adjusting the material and technical condition of available workshops of the department to the above-mentioned processing techniques. The suggested amendments to be made in the syllabus of the educational program 'Art Glass', in combination with addition of new disciplines in topical art practices will affect quantitative indicators of the entrance campaign of the following years (the results of

на кількісні показники вступної кампанії наступних років (результати набору слухачів на новостворену ОП «Актуальні мистецькі практики» у 2018–2020 рр. мають позитивну динаміку і вирізняються високим рівнем конкуренції). Експонування робіт учасників резиденції – візуального матеріалу для освітньо-методичного фонду – відбудеться у новоствореній галереї в холі кафедри художнього скла ЛНАМ. З цією метою створено сучасно обладнаний експозиційний простір для представлення не лише колекції робіт резиденції, але й у подальшому результатів поточного освітнього процесу та інших культурно-мистецьких заходів у царині художнього скла. Готовий виставковий проєкт колекції резиденції, натомість, доповнений візуально-інформаційним та мультимедійним контентом, матиме перспективу експонування в різних локаціях в Україні та за кордоном. У рамках програми заходу заплановане представлення кращих робіт викладачів, випускників і студентів кафедри художнього скла ЛНАМ у виставкових залах Музею скла у Львові, який упродовж 2020 р. суттєво трансформувався під час реалізації проєкту за підтримки Українського культурного фонду «Створення інтерактивної мульти-

recruitment of students to the newly created educational program 'Topical Art Practices' in 2018–2020 show positive dynamics and are distinguished for a high level of competition). Exhibiting of the works created by the residency participants – visual material for the educational and methodological stock – will take place in the newly created gallery in the hall of the Department of Art Glass of the Lviv National Academy of Arts. With this in view the exposition space with modern furnishing has been created to present not just collections of the residency works, but further results of the ongoing educational process and other cultural and art events in the field of art glass. And the ready-made exhibition project of the residency collection is supplemented with the visual and information as well as multimedia content and will have prospects for being exhibited in different locations in Ukraine and abroad. Within the event agenda it is intended to present the best works by the lecturers, graduates and students of the Department of Art Glass of the Lviv National Academy of Arts in the exhibition halls of the Glass Museum in Lviv which over the year 2020 has considerably transformed during the implementation of the project 'Establishment of an Interactive Multimedia Exposition of the Glass Museum in Lviv', supported by the Ukrainian Cultural Foundation.

медійної експозиції Музею скла у Львові». Діяльність резиденції впливатиме на розвиток світового склярства і поширення міжнародного студійного руху в тих країнах, де все ще він не набув активного росту. Організація проєкту має безпосередній вплив на становлення та розвиток міжнародних культурно-мистецьких та освітньо-наукових зв'язків. Завдяки дистанційній участі представників різних вищих навчальних закладів будуть утримуватись постійні контакти з Вроцлавською академією мистецтв (Польща), Естонською академією мистецтв, Латвійською академією мистецтв, Вільнюською академією мистецтв, Братиславською академією дизайну і мистецтв (Словачина), Будапештською академією дизайну і мистецтв (Угорщина), Празькою академією мистецтв, архітектури і дизайну (Чехія), Університетом Анатолу (Туреччина). Виконані учасниками творчі роботи будуть опрацьовані відповідним чином із залученням візуального та мультимедійного матеріалу. Візуальний матеріал (фото, відео, каталоги) слугуватиме важливим джерелом для опрацьовання завдань у рамках освітнього процесу та промоції самого заходу та кафедри загалом. Проведення регулярних онлайн-за-

Activity of the residency will affect the development of the world glass making and dissemination of the international studio movement in the countries where it has not yet started growing actively. The project organization has a direct effect on the establishment and development of international cultural and art as well as educational and scientific contacts. Thanks to remote participation of the representatives of different higher educational institutions, permanent contacts will be maintained with the Wrocław Academy of Fine Arts (Poland), Estonian Academy of Arts, Art Academy of Latvia, Vilnius Academy of Arts, Academy of Fine Arts and Design in Bratislava (Slovakia), Budapest Academy of Design and Arts (Hungary), Prague Academy of Arts, Architecture and Design (Czechia), Anadolu University (Turkey). Creative works performed by the participants will be processed respectively, involving visual and multimedia material. Visual material (photos, videos, catalogues) will serve as an important source for task processing within the educational process and promotion of the very event and the Department in general. Holding of regular online meetings for several years (minimum 3-4 times a year) will contribute to making the results of the residency work more topical. A far-reaching result of the implementation of

сідань упродовж декількох років (мінімум 3-4 рази в рік) сприятиме актуалізації результатів роботи резиденції.

Довготривалим результатом реалізації механізму переведення структури навчального процесу за принципом творчих майстерень стане провадження подібної роботи на інших кафедрах ЛНАМ. Згодом ця ініціатива сприятиме модернізації загальної структури академії і переходу від пострадянської моделі (за матеріалом чи технікою виконання художнього твору) до актуальних схем за напрямками мистецтва (образотворення, декорування, дизайн та ін).

Реалізація проєкту «EGE» матиме значні довгострокові результати, відчутні упродовж наступних років. Удосконалення навчально-виробничих майстерень та впровадження нових технік обробки розширить спектр можливостей для учасників майбутніх культурно-мистецьких та освітніх проєктів, зокрема Міжнародних симпозіумів гутного скла у Львові. Це, водночас, вплине на якісні та кількісні показники результатів роботи художників і студентів і доповнить колекцію акумульованих авторських творів композиціями, виконаними в інших техніках обробки художнього скла.

Щороку плеяда митців-склярів доповнюється випускниками кафедри. Підготовка студентів на належному європейському рівні – запорука існування українського художнього скла. Перейнятий досвід уможливить пристосування освітнього процесу до умов сучасності, стане поштовхом для вдосконалення технологічних процесів у навчально-виробничих майстернях. Розробка фахових науково-методичних матеріалів і формування колекції авторських творів слугуватиме вагомим наочним методичним фондом у підготовці кадрів. Завдяки створенню експертної групи з залученням провідних іноземних фахівців у галузі мистецької освіти буде розроблено інструменти й механізми вдосконалення освітньої програми «Художнє скло» на (однойменній) кафедрі Львівської національної академії мистецтв. Проєкт має міждисциплінарний характер, а практичні та науково-теоретичні результати його реалізації матимуть значний тривалий вплив на розвиток галузі декоративного мистецтва та вищої мистецької освіти у Східній Європі. Основними бенефіціарами цього заходу стануть безпосередні учасники освітнього процесу – студенти та викладачі кафедри художнього скла ЛНАМ.

the mechanism of transforming the structure of the academic process following the creative workshop principle will be continuation of similar work at other departments of the Lviv National Academy of Arts. This initiative will soon contribute to the updating of the overall structure of the academy and its transition from the post-Soviet model (in terms of material or by the technique of art work performance) to topical current schemes by the directions of art (image development, decoration, design, and others).

Implementation of the 'EGE' project will have considerable long-lasting results that will be noticeable over the years to come. Improvement of the educational and production workshop and implementation of new processing techniques will expand the spectrum of opportunities for the participants of future cultural and art as well as educational projects, in particular, International Blown Glass Symposia in Lviv. At the same time, that will affect qualitative and quantitative results of the work of artists and students and will add to the collection of accumulated works of authorship some compositions performed using other art glass processing techniques.

Every year a whole constellation of glass artists is enriched with the graduates of the Department. Training of students on an adequate European level constitutes a pre-condition of existence of Ukrainian art glass. The experience borrowed will make it possible to adjust the process of education to contemporary conditions, will become a boost for the improvement of technological processes in the educational and production workshops. Development of professional scientific and methodological materials as well as development of a collection of works of authorship will serve as an important visual methodological stock in the staff training. Thanks to the establishment of an expert group involving the leading foreign experts in the field of art education, the tools and mechanisms for the improvement of the educational program 'Art Glass' at the (same-name) department of the Lviv National Academy of Arts will be developed. The project is of an interdisciplinary nature, while practical and scientific-theoretical results of its implementation will have a considerable long-lasting effect on the development of the field of decorative art and higher art education in Eastern Europe. The key beneficiaries of this event will be direct participants of the educational process – students and lecturers of the Department of Art Glass of the Lviv National Academy of Arts.

ПЕДАГОГИ КАФЕДРИ

LECTURERS OF THE DEPARTMENT

АНДРІЙ БОКОТЕЙ

ANDRIY BOKOTEY

Народився 1938 р. у с. Брід на Закарпатті. 1965 р. закінчив Львівський державний інститут прикладного та декоративного мистецтва (тепер ЛНАМ), кафедра кераміки. Дійсний член Національної Академії Мистецтв України (2001), Лауреат Національної премії України ім. Тараса Шевченка (2002), Народний художник України (2007), Заслужений діяч мистецтв України (1989), професор (1996). З 1965 р. викладач кафедри художньої кераміки ЛДІПДМ. 1972-1988 — на творчій роботі. 1991 — голова Львівської організації Спілки художників України, 1993 — доцент кафедри художнього скла ЛДІПДМ. 1994 — завідувач кафедри художнього скла ЛДІПДМ, 1996 — проректор з навчальної роботи ЛАМ. 2000-2015 — ректор ЛНАМ. З 2015 — керівник Західного науково-мистецького центру Національної академії мистецтв України. Голова Міжнародних симпозиумів гутного скла у Львові (1989, 1992, 1995, 1998, 2001, 2004, 2007, 2010, 2014). Учасник численних персональних і групових виставок в Україні, Китаї, США, Франції, Бельгії, Ізраїлі, Польщі, Росії, Литві, Естонії, Латвії, Угорщині, Голандії, Данії, Фінляндії, Норвегії. Нагороди: 1989 — Срібна медаль Академії мистецтв СРСР; 2009 — Кавалерський хрест Ордена «За заслуги» Республіки Польща; 2013 — Орден князя Ярослава Мудрого V ступеня. Став першим в Україні представником міжнародного руху студійного скла. Працює у галузі художнього скла, постійно експериментує, створює декор, пласти, своєрідний живопис у склі — абстрактні, асоціативно-умовні пейзажні композиції. Для нього характерні також оригінальні, новаторські кроки у просторовій скульптуро-пластиці. Творчість Андрія Бокотея в сучасному українському гутному склі — це новий етап і можливості образотворчого вирішення через різні засоби декорування, формотворення, пластики тощо. Працює художник з цим матеріалом з 1970-х років і до сьогодні. Його творчість повна пошуку та експерименту. Він, проникаючи у глибину скла, працює як скульптор, живописець та графік. Непересічний талант митця розкрився у процесі виходу за межі ужитковості, у яких українське гутне скло перебувало довгий час. Твори Андрія Бокотея з успіхом експонуються у найбільш престижних музеях,

Born in 1938 in the village of Bridin Transcarpathian Ukraine. Graduated from the Lviv State Institute of Applied and Decorative Arts (now Lviv National Academy of Arts), Department of Ceramics in 1965. The active member of the National Academy of Arts of Ukraine (2001), the winner of Taras Shevchenko National Prize of Ukraine (2002), the People's Artist of Ukraine (2007), the Honored Artist of Ukraine (1989), the Professor (1996). Since 1965 he was a lecturer at the Art Ceramics Department of the LSIADA. 1972-1988 — engaged in creative work. 1991 — the Head of Lviv Organization, the Artists' Union of Ukraine, 1993 — the Associate Professor of the Glass Art Department at the LSIADA. 1994 — the Glass Art Department Chairman at the LSIADA, 1996 — the Vice Rector for Research at the LAA. 2000-2015 — the Rector of the LNAA. Since 2015 — the head of the Western Scientific and Artistic Center of the National Academy of Arts of Ukraine. The Chairman of the International symposia of blown glass in Lviv (1989, 1992, 1995, 1998, 2001, 2004, 2007, 2010, 2014). Participated in numerous solo and group exhibitions in Ukraine, China, USA, France, Belgium, Israel, Poland, Russia, Lithuania, Estonia, Latvia, Hungary, Holland, Denmark, Finland, Norway. Awards: 1989 — Silver Medal of USSR Academy of Arts; 2009 — Cavalry Cross of the Order of Merit of the Republic of Poland; 2013 — Order of Prince Yaroslav the Wise, V degree. He has become the first representative of the international movement of studio glass in Ukraine. Works in the field of glass art, constantly experiments, creates decors, layers, original painting in glass — abstract, associative and conventional landscape compositions. Original, innovative steps in spatial sculpture and plastic arts are also illustrative of him. The creative activity of Andriy Bokotey in modern Ukrainian blown glass — is a new stage and possibilities of figurative solution through various means of decoration, shaping, plastics, etc. The artist works with this material since 1970s till present. His artwork is full of search and experiment. By penetrating into the depths of glass he works as a sculptor, painter and graphic artist. An exceptional talent of the artist has revealed in the process of going beyond the limits of the applied art, where the Ukrainian blown glass has been for a long time. Andriy Bokotey's artworks are successfully exhibited in the most prestigious museums

приватних галереях України і багатьох країн світу, часто були об'єктом творчих дискусій і роздумів відомих мистецтвознавців, критиків, арт-дилерів та ін. Перед глядачами постає Майстер, твори якого захоплюють оригінальністю форми, технікою пластичної деформації гарячої скломаси, в якій і художник, і художній матеріал відіграють, здавалося б, однаково важливу роль, залишаючи остаточний варіант творчого процесу майже невідомим до останньої хвилини, не передбачуваним. Роботи Андрія Бокотея мають свою особливу філософічність, з яскраво окресленою індивідуальністю, з авторським дотиком до проблем гармонії, краси, духовної чистоти. Адже саме це є важливим для художника і про це він говорить у представленому нижче міні-інтерв'ю. Андрій Бокотей відкрив своїми роботами цікавий простір для глядача, чим заохотив активний розвиток глядацької думки.

and private galleries in Ukraine and many countries worldwide, they have often been the object of artistic debate and thinking of the renowned art experts, critics, art dealers and others.

The audience meets the Master, whose works of art capture with their original shape, technique of plastic deformation of hot liquid glass, where both artist and art material play, seemingly, equally important role, leaving the final option of the creative process almost unknown until the last minute, unpredictable. Andrii Bokotei's artworks have their own special philosophical aspect, with clearly defined individuality, with the author's touch to the issue of harmony, beauty and spiritual purity. After all, that's what's important to the artist and that what he says in a mini interview presented below. Andrii Bokotei has opened an interesting space for the viewer with his works of art, which encouraged the active development of the audience thought.

Терракотова армія (фрагмент)
The Terracotta Army (fragment), 2019

ОЛЕСЬ ЗВІР

OLES ZVIR

Олесь Звір – художник-експериментатор, непересічний митець у галузі гутного скла, відомий педагог, громадський діяч. Народився 1953 р. у с. Нова Скварява, Жовківського р-ну, Львівської обл. Професійну освіту отримав у Львівському училищі прикладного та декоративного мистецтва ім. І. Труша (1973), у Львівському державному інституті прикладного та декоративного мистецтва на відділі художнього скла (1981). Учителі з фаху: А. Бокотей, М. Лозинський, Т. Драган, Б. Галицький, В. Рижанков. Завідувач кафедри художнього скла Львівської національної академії мистецтв, доцент (1997). Учасник Міжнародних симпозіумів гутного скла у Львові (1992–2016), міжнародних проєктів та симпозіумів у Франції, Голландії, Польщі, Росії. Нагороджений дипломом 1-ї обласної мистецької премії ім. З. Флінти (1999); почесним дипломом НАМ України «За вагомий внесок у розвиток мистецької освіти» (2006); Грамотою Міністерства освіти і науки України (2001); Срібною медаллю НАМ України (2011); Почесним дипломом мера Львова за творчу та педагогічну діяльність (2013). Твори художника зберігаються у Львівському музеї скла, Національному музеї ім. А. Шептицького у Львові, Галереї українсько-американського товариства художників «Доля» (м. Чикаго, США), Міжнародному центрі скла (м. Ванн-ле-Шатель, Франція) та ін. Персональні виставки в Україні (Львів, Дніпропетровськ) та за кордоном: Польща (Краків), Франція (Нанс, Ванн-ле-Шатель), Китай (Усі, Шанхай, Пекін, Ханчжоу). Працює в архітектурному, монументально-декоративному й експериментально-студійному склі. Олександр Звір є представником експериментальної течії львівської школи художнього скла, художником із власним стилем та емоційним насиченням. За духом та ідеєю, образністю, внутрішнім наповненням, а також за майстерністю виконання його роботи пережиті та продумані, і саме тому важливі. Художника цікавлять пошук та експерименти.

Oles Zvir is an experimental artist, an outstanding artist in the field of glassblowing, a well-known teacher, a public person. Born 1953 in the village of Nova Skvariava of Zhovkva district, Lviv region. He received his professional education at Lviv School of Applied and Decorative Arts named after I. Trush (1973), at Lviv State Institute of Applied and Decorative Arts at the Department of Glass Art (1981). Teachers in the specialty: A. Bokotey, M. Lozynskyi, T. Drahan, B. Halytskyi, V. Ryzhankov. Head of the Chair of Glass Art of the Lviv National Academy of Arts, associate professor (1997). Member of the National Union of Artists of Ukraine (1995). One of the founders of international community of Ukrainian artists «Fate» (Chicago, USA, 1989). Participant of International Symposiums of Glassblowing in Lviv (1992-2016), international projects and symposia in France, Holland, Poland and Russia. Awarded the diploma of the 1st regional artistic award named after Z. Flinta (1999); honorary Diploma of the National Academy of Sciences of Ukraine «For a Significant Contribution to the Development of Artistic Education» (2006); Diploma of the Ministry of Education and Science of Ukraine (2001); Silver medal of the NAA of Ukraine (2011); Honorary diploma of the Mayor of Lviv for creative and pedagogical activity (2013). Artist's works are stored at Lviv Museum of Glass, National Museum named after A. Sheptytskyi in Lviv, Galleries of the Ukrainian-American Society of Artists «Fate» (Chicago, USA), International Glass Center (Vannes-le-Chatel, France) and others. Personal exhibitions in Ukraine (Lviv, Dnipropetrovsk) and abroad: Poland (Krakow), France (Nancy, Vannes-le-Chatel), China (Wuxi, Shanghai, Beijing, Hangzhou). Works in architectural, monumental-decorative and experimental-studio glass. Oleksandr Zvir is a representative of experimental field of Lviv school of glass art, an artist with his own style and emotional saturation. By spirit and idea, imagery, internal filling as well as skillfulness his works are experienced and thought out, and that is why they are important. The artist is interested in search and experiments.

ОРЕСТ ПРИНАДА

OREST PRYNADA

Орест Принада – відомий художник та педагог, який є однією з яскравих творчих постатей у галузі художнього скла. Народився у 1965 році у м. Львові. У 1985 році закінчив Львівське училище прикладного та декоративного мистецтва ім. І. Труша. Стажувався у 1992 році в Kent Institute of Art ; Design, м. Мейдстон, Англія (програма обміну студентів). У 1993 році закінчив Львівський інститут декоративно-прикладного мистецтва (нині ЛНАМ) за спеціальністю художнє скло. Педагоги: М. Скибинський, Т. Драган, А. Бокотей, О. Звір, Б. Галицький. Приват-доцент кафедри художнього скла ЛНАМ, член Національної спілки художників України. Нагороджений дипломом Міністерства освіти і науки України за вагомий внесок у розвиток мистецької освіти. Митець успішно реалізовує свої творчі проекти у галузі архітектурного та художньо-декоративного скла. Його роботам притаманний лаконічний, графіч-

Orest Prynada is a well-known artist and pedagogue and is one of vivid creative personalities in the field of glass art. He was born in 1965 in the City of Lviv. In 1985, he graduated from the I. Trush Lviv College of Decorative and Applied Arts. He trained in 1992 at Kent Institute of Art & Design, Maidstone town, England (student exchange program). In 1993, he graduated from Lviv Institute of Applied and Decorative Art (today Lviv National Academy of Arts (LNAA)) with the specialty in glass art. His pedagogues are M. Skybinskyi, T. Drah-an, A. Bokotey, O. Zvir, B. Halytskyi. The Privat-docent of Glass Art Department of LNAA, Member of the National Union of Artists of Ukraine. He was awarded the Diploma of the Ministry of Education and Science of Ukraine for his great contribution to the development of artistic education. The artist successfully implements his creative projects in the field of architectural and decorative glass. His works have a laconic, graphic character. Among them, there are numerous stained-glass

compositions in architectural environments, which have their conception and determine the level of architectural glass of Ukraine nowadays. Also, the creative heritage of the artist includes about a hundred of art works, most of which became the decoration of museum and private collections of Ukraine, Poland, France, Holland, Germany, China and Great Britain. O. Prynada combines his active creative work with pedagogical activities. As the pedagogue of many years, artist with practical skills, he is an author of many scientific and methodological works, courses of study that are significant contribution to the educational process of LNAA. He as an author of the concepts and the curator of lots of student projects and exhibitions focused on the development and search of creative potential in educational and creative process as well. Exactly these projects demonstrate new tendencies in the development of Lviv School of Glass Art of the last decades.

ний характер. Серед переліку є численні вітражні композиції в архітектурних середовищах, які мають концепцію та визначають рівень архітектурного скла України сьогодення. Також доробок митця нараховує близько сотні мистецьких творів, значна частина яких стала окрасою музейних і приватних зібрань України, Польщі, Франції, Голландії, Німеччини, Китаю, Великої Британії. Активну творчу працю О. Принада поєднує з педагогічною. Як багатолітній педагог, митець з практичними знаннями, він є автором багатьох науково-методичних праць, навчальних програм, які є вагомим внеском у навчальний процес ЛНАМ. Також він є автором концепцій і куратором численних студентських проєктів та виставок, орієнтованих на розвиток і пошук творчого потенціалу у навчально-творчому процесі. Саме ці проєкти демонструють нові тенденції розвитку львівської школи художнього скла останніх десятиліть.

АНДРІЙ ПЕТРОВСЬКИЙ

ANDRIY PETROVSKYI

Народився 1968 р. у Львові. Вищу художню освіту здобув у Львівській національній академії мистецтв (1993–1998) за спеціальністю образотворче та декоративно-прикладне мистецтво (художник скла). Вчителі з фаху: А. Бокотей, О. Звір, Д. Вруський. З 1996 р. член Національної спілки художників України. Старший викладач кафедри художнього скла Львівської національної академії мистецтв.

Андрій Петровський належить до генерації львівських художників скла, яка особливо активно завойовує позиції в сучасному мистецькому процесі. Від часу закінчення 1998 р. профільної кафедри художнього скла, Андрій Петровський розбудовує свою творчу програму в широкому діапазоні прикладних і станкових форм. Художник бере активну участь у численних виставках і симпозиумах в Україні та за кордоном (Австрії, Бельгії, Голландії, Італії, Канаді, Німеччині, Польщі, Словенії, Франції, Швейцарії). Йому притаманний пошук адекватних техніко-виражальних засобів навіть для ужиткових виробів. Зокрема, вчитель Андрія Петровського професор Андрій Бокотей зауважує асоціативну палітру його творів та численні технологічні новації, завдяки яким митець не лише досягає несподіваної комбінації фактур і кольору, він ніби режисує дотичний до кожної композиції простір. Пластичне вирішення найрізноманітніших завдань, які він ставить перед собою в царині художнього скла, є для нього найважливішим. Засобом матеріалізації творчих ідей і проєктів є також вишукана кольорова гама творів. І все ж таки пластичність залишається для Андрія Петровського універсальним інструментом пошуку сучасної форми художнього скла. У передмові до каталогу творів художника професор І. Голод зазначив: «Андрій Петровський, як талановитий і самобутній художник, є здібним і оригінальним композитором поліфонічних властивостей гутного скла, майстром композицій, який вільно рухається у просторі власних творчих ідей і художньо-образних інспірацій».

Born in 1968 in Lviv. Got higher artistic education in Lviv National Academy of Arts (1993-1998), majoring in «Fine and applied arts» («Glass Artist»). Teachers in specialty: A. Bokotei, O. Zvir, D. Vruskyi. He is the representative of a young generation of Lviv artists, which is particularly active in gaining positions in contemporary art during the recent decade. Since graduating specialized department of art glass in 1998 Andrii Petrovskyi has been developing his creative approach in a wide range of applied and easel forms. He has propensity for search for adequate technical and expressive means even for applied products. Associative palette of his works is supported by numerous technological innovations, through which both an unexpected combination of textures and colors is achieved and also tangent space to each composition «is being directed». During his creative activities the artist proved himself as an active participant of art projects in Ukraine and abroad. Works of Andrii Petrovskyi represent Lviv School of glass at numerous exhibitions and symposiums. Artist's plans and ideas were appreciated by critics and audience in Austria, Belgium, Holland, Italy, Canada, Germany, Poland, Slovenia, France, and Switzerland. Member of the National Union of Artists of Ukraine (since 1996).

Senior lecturer at the Glass Art Department at Lviv National Academy of Arts. His work is, above all, plastic solution for a variety of tasks he sets himself in the field of art glass. This important means of materialization of artist's creative ideas and projects goes along with a refined color palette of works. Yet, plasticity is a universal «tool» of search for modern art glass form for Andrii Petrovskyi. He often uses ancient examples of shaping well known and established in the world artistic practice, using proportions, mass, silhouette lines of a marble sculpture, amphora, cylix, rhyton... But he never fails to direct imitation, which could lead to replication. Andrii Petrovskyi, as a talented and distinctive artist, is a gifted and original «composer» of polyphonic features of blown glass, master of compositions, who freely moves in the space of his own creative ideas and artistic and imaginative inspirations.

ОСТАП ІВАНИШИН

OSTAP IVANYSHYN

Народився 1985 р. у м. Львів. Навчався у Львівському державному коледжі прикладного та декоративного мистецтва ім. І. Труша (2004); у Львівській національній академії мистецтв (2010) у майстерні професора А. Бокотєя. Учасник регіональних та міжнародних живописних пленерів та виставок. У техніці ф'юзингу працює з 2008 р. Під час роботи над твором автор експериментує з фактурою і пластикою матеріалу. Це дає йому певну свободу руху, динаміку й вільний вияв власних ідей. Сам матеріал (скло) підказує йому хід дій та образне вирішення ідеї. Твори цього митця – це час, кристалізований у просторі, у прозорості чи відблиску, кольорі чи фактурі, у легкій димці скла чи тріщині його текстури, поліруванні чи шліфуванні. Їх можна сміливо назвати живописними, скло лише посилює ту багатшаровість живопису, відкриває інший простір, зокрема й той, у якому перебуває глядач. Також працює з художнім деревом.

He was born in 1985 in Lviv. Studied at the I. Trush Lviv State College of Applied and Decorative Arts (2004), at the Lviv National Academy of Arts (2010) at the workshop of Professor A. A. Bokotey. He is a participant in regional and international plein airs in painting and exhibitions. He has been working in a fusing technique since 2008. While working on his piece of art, the author experiments with the texture and plastics features of the material. This gives him some mobility, dynamics and free expression of his own ideas. Material itself (glass) suggests him the course of action and figurative solution of the idea. O. Ivanyshyn's works are the time crystallized in space, in transparency or glare, in color or in texture, in the blur of glass or in the crack of its texture, filing or polishing. They can safely be called pictorial, glass only enhances that multilayer peculiarity of painting, opens another space, including the one where the viewer is.

Видання підготовлено за підтримки
Українського культурного фонду.
Позиція Українського культурного фонду
може не збігатись з думкою авторів.

Published under support of the
Ukrainian Cultural Foundation.
Position of the Ukrainian Cultural Foundation
may not be same as author's.

Львівська національна академія мистецтв
кафедра художнього скла
м. Львів, вул. Кубійовича, 35б

Lviv National Academy of Arts,
Glass Art Department
38b Kubiyovytch Str., Lviv, Ukraine, glass@lnam.edu.ua

Михайло Бокотей – керівник проєкту, завідувач
кафедри художнього скла
Людмила Смакова – укладач, редактор
Наталія Бенях – редактор
Артур Солецький – дизайн, верстка

Літературна редакція – Наталія Бенях,
Людмила Смакова Світлана Гринчишин
Переклад – агентство перекладів “ЛІНГВА”

Mykhaylo Bokotey – Project Coordinator, Head of the
Glass Art Department
Liudmyla Smakova – editor, compiler
Natalia Beniakh – editor
Arthur Soletskyi – design, layout

Literary edition – Natalia Beniakh,
Liudmyla Smakova, Svitlana Hrynchyshyn
Translation – “LINGVA” translation agency

Спеціальний випуск у рамках
І Міжнародної резиденції European Glass Education
Львів: Колір Про. – № – 2020. – 74 с., іл.

**EUROPEAN
GLASS
EDUCATION**
I INTERNATIONAL RESIDENCE

Підписано до друку 20 вересня 2020 р.
Формат 64x90/8. Папір 115 г/м² Artic Volume White. Гарнітура HelveticaNeueCyr. Офсетний друк
Умовн. друк. арк. Наклад 500. Розповсюджується безкоштовно.
Друк ТзОВ "КолірПРО", м. Львів, вул. Глінки, 1а. Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
видавців ДК №3794 від 31 травня 2010 р.
www.color-pro.com